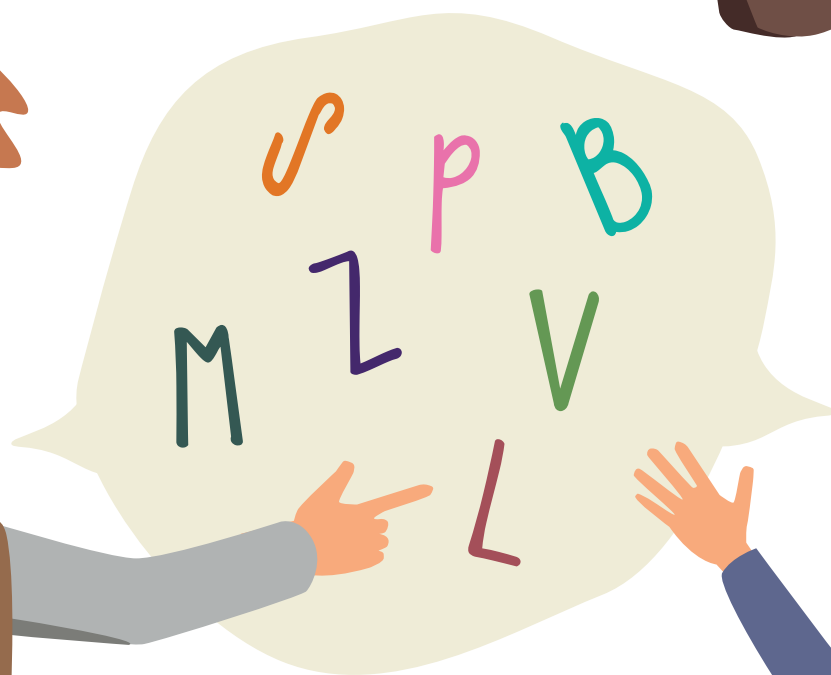

Vyjmenovaná slova s Radkou a Kájou

a pejskem Mlou

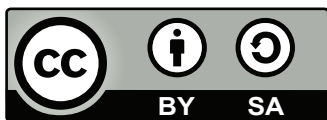

Vyjmenovaná slova s Radkou a Kájou a pejskem Ottou

Andrea Nováková

Ilustrace a grafické zpracování: Kamil Sobek

Masarykova univerzita
Brno 2021

Kniha je šířena pod licencí
CC BY-SA 4.0 Creative Commons Attribution-ShareAlike
4.0 International License

© 2021 Masarykova univerzita, Andrea Nováková, Kamil Sobek

ISBN 978-80-210-9995-1

ISBN 978-80-210-9994-4 (brožováno)

Seznam vizuálních symbolů:

Touto značkou je označeno psací cvičení.

Touto značkou je označeno kreativní cvičení s pastelkami.

Tato značka znamená „Zapamatuj si!“.

Tato značka znamená „Zamysli se!“.

Obsah:

Vyjmenovaná slova po B	strana 4-11
Vyjmenovaná slova po L	strana 12-19
Vyjmenovaná slova po M	strana 20-26
Vyjmenovaná slova po P	strana 27-34
Vyjmenovaná slova po S	strana 35-41
Vyjmenovaná slova po V	strana 42-48
Vyjmenovaná slova po Z	strana 49-53

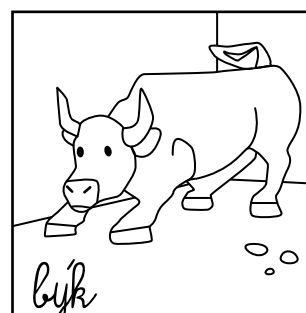
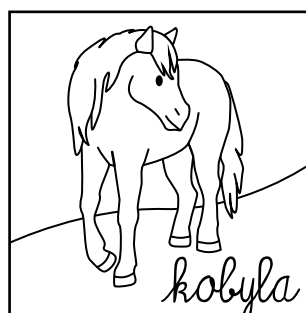
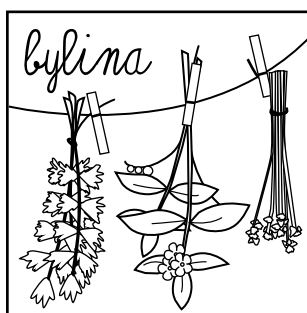
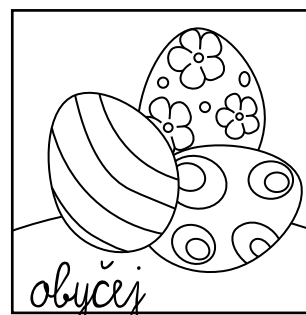
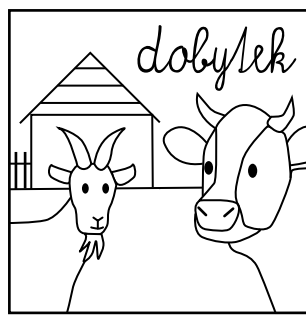
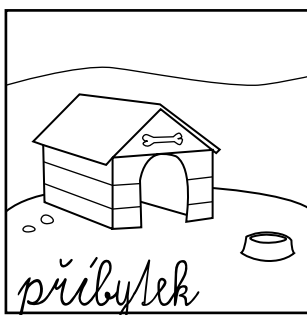
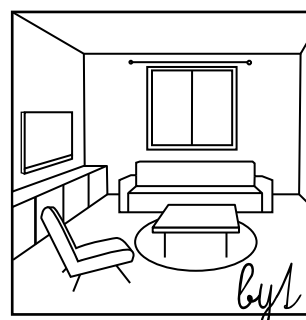
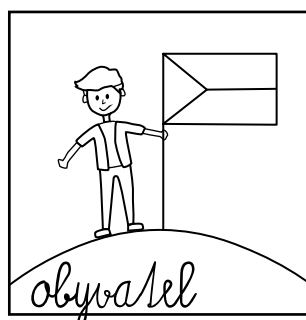
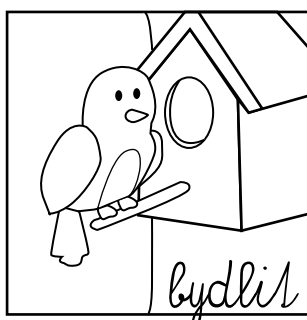
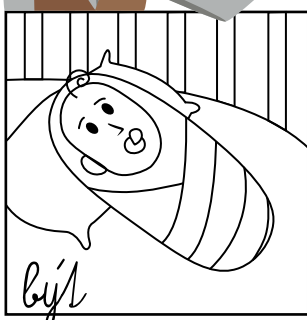
Vyjmenovaná slova po

Bb

- *být, bydlit, obyvatel, byl, příbytek, nábytek, dobytek, obyčej, bystrý, bylina, kobyla, býk, babyka, Lbyněk, Přibyslav*

Po obojetné souhlásce *b* se u těchto vyjmenovaných slov píše vždy *y* nebo *ý*...

Vybarvi si obrázky :)

- **Zajímavosti:** *Babyka* je druh javoru, který roste v České republice. V *Přibyslavi* se ve středověku těžilo stříbro.

ÚKOL č. 1:

Najdi v textu vyjmenovaná slova a vypiš je.
Chybějící doplň.

Lenka chce být herečkou. Mateřídouška je léčivá bylina. Dostihy vyhrála kobyla Debora. Hospodář prodal odchovaného býka. Vzal omylem Zbyňkův sešit. Táta koupil bílý nábytek. Praha má přes milion obyvatel. Žáci se ve škole učili, co je to babyka.

ÚKOL č. 2:

Doplň do slov *i, í* nebo *y, ý*. Pravopis zdůvodni.

B_dlel ve druhém patře. Usušené b_liny voní. Dodržujeme některé ob_čeje. Děti pob_haly po hřišti. Maminka má ráda b_lé růže. Na pasece se páslo stádo dob_tka. Hlemýžď si nese svůj vlastní příb_tek. Nab_dni hostům zákusek. Anička v lese sb_rala houby.

ÚKOL č. 3:

Vytvoř z těchto slov věty.

bystrý _____

Přibyslav _____

obyčej _____

bydlit _____

Které nové slovo sis zapamatoval/a?
Popiš ho.

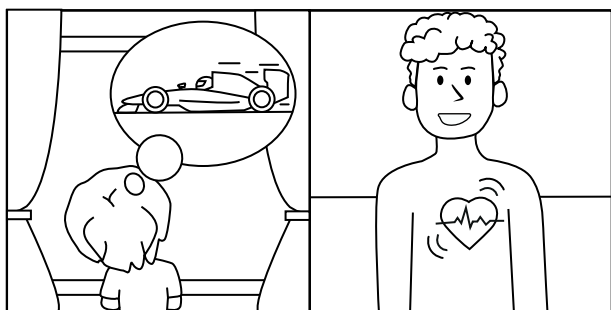
- *být x bíl, nabýt x nabít, dobýt x dobít, odbýt x odbít, přibýt x přibít,*
bylí x bílí, bydlo x bidlo, zbyl x zbil, ubyl x ubil

V češtině se můžeme setkat se slovy, která jsou velmi podobná těm vyjmenovaným. Mají ale jiný význam, a proto v nich píšeme měkké *i* nebo *í*!

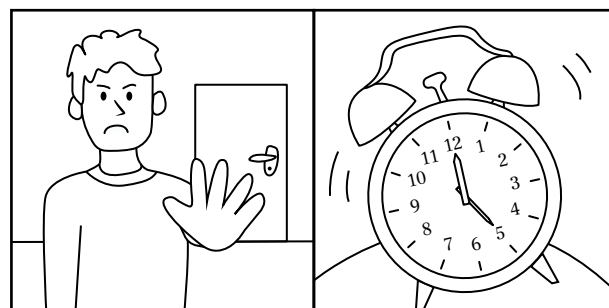
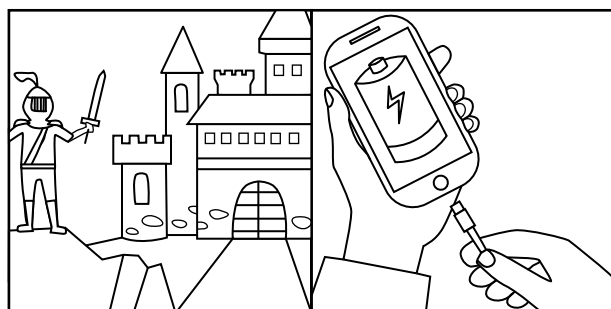

být (existoval) x bíl (hlouci)

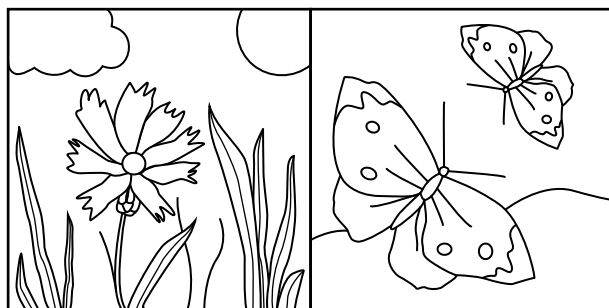
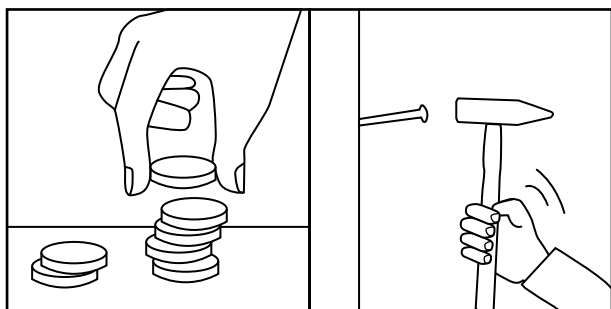
nabýt (získal) x nabít (zbraň)

dobýt (pevnost) x dobít (baterie)

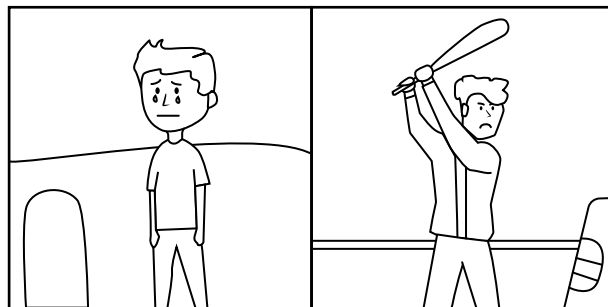
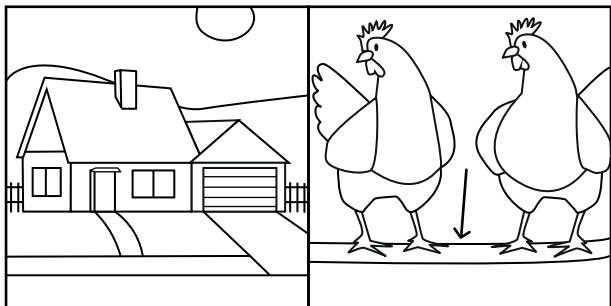
odbýt (odmítnout) x odbít (hodiny)

přibýt (navýšit) x přibít (křebík)

bylí (plevel) x bílý (zbarvení)

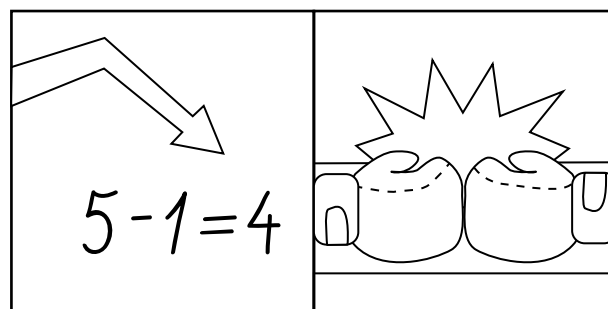
bydlo (obydli) x bidlo (lyč)

rbýt (vzítal) x rbít (ublížil)

● **Zajímavosti:**

Bydlo je zastaralé označení pro obydlí. Může ale také znamenat obživu nebo živobytí. Proto, když ti někdo řekne, že si nevážíš dobrého *bydla*, znamená to že si nevážíš dobrého života.

ubýt (vtratil) x ubít (vmlátit)

❓ Které nové slovo sis zapamatoval/a? Popiš ho.

ÚKOL č. 4: Doplně do věty slova ve správném tvaru. Ze zbylých utvoř věty.

Zvířata nesmíme _____. **být/bít**

Rytíři _____ hrad. **dobýt/dobít**

Voják _____ pušku a zamířil. **nabýt/nabít**

Prodavačka mě v obchodě _____. **odbýt/odbít**

Na pastvině vyrostlo _____. **býlí/bílý**

_____ jsem na stěnu hřebík. **přibýt/přibít**

ÚKOL č. 5:

Doplň křížovku.

Samec krávy.

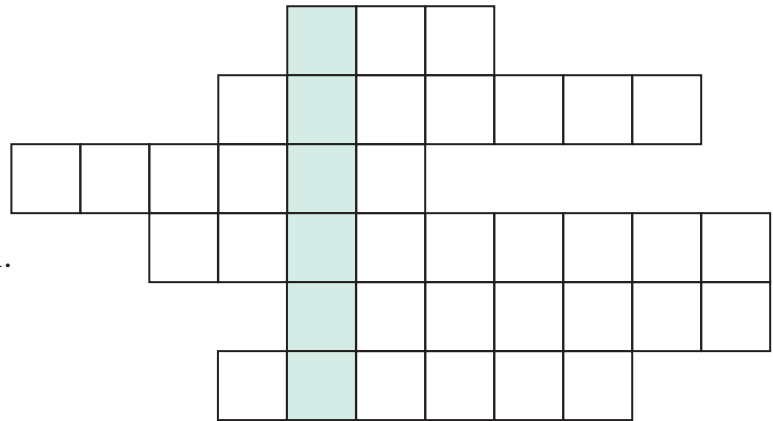
Byt slouží k ...

Samice koně.

Město blízko Havlíčkova Brodu.

Stůl a židle jsou ...

Druh javoru.

Tajenka: _____

Z vyjmenovaných slov se dají vytvořit slova příbuzná, tedy taková slova, která mají společný kořen a základní význam.

Příklad: *bylina* → *bylinkář, bylinkářství, byložravec, bylinný*

ÚKOL č. 6:

V textu je ukryto několik příbuzných slov. Dokážete je najít? Víš, co znamenají?

Prázdninový pobyt u prarodičů

Každé prázdniny pobývám u babičky a dědečka v Přibyslavi. Jejich obydlí se nachází na kraji města. Mají velkou zahradu a poblíž plotu malý les. Dům mají plný starobylého nábytku. V obývacím pokoji jim visí obraz neobyčejně známého malíře. V kuchyni vždy rád leží kocour Mikeš na bytelném stole. S babičkou obvykle chodíme nakupovat do místního obchodu pana Nováka. Pan Novák má dobré živobytí a žije v blahobytu. S dědou rádi navštěvujeme neobydlený hrad, který v 15. století dobyli husité. Díky panu průvodci jsme zde nabyli mnoho vědomostí o bývalém panovníkovi.

ÚKOL č. 7:

Doplň do slov *i, í* nebo *y, ý*. Pravopis zdůvodni.

být → ...

Každý chce b_t spokojený. Potřebuju nab_t mobil. Hodiny na věži odb_ly půlnoc. Odb_l jsem ho. V naší vesnici je starob_lý dům. Nab_l jsem dojmu, že b_ se ti to líb_lo.

Napadají tě další příbuzná slova od slova *být*? Jaká?

bydlit-obyvateľ-byt → ...

Moje b_dliště je v Brně. B_t ve třetím patře je neob_dlený. Podnájem nab_zí paní b_tná. V ob_vacím pokoji máme televizi. Važ si dobrého b_dla.

Napadají tě další příbuzná slova od slova *bydlit, obyvatel, byt*? Jaká?

obyčej-bystřij-bylina → ...

Pohádka o Dlouhém, Širokém a B_strozrakém. Z dálky jsou vidět b_lé léčivé b_liny. Vánoční ob_čeje jsou neob_cejně krásné. Anička si b_stře poradí s každým úkolem. U b_střiny na okraji lesa roste b_lí.

Napadají tě další příbuzná slova od slova obyčej, bystrý, bylina? Jaká?

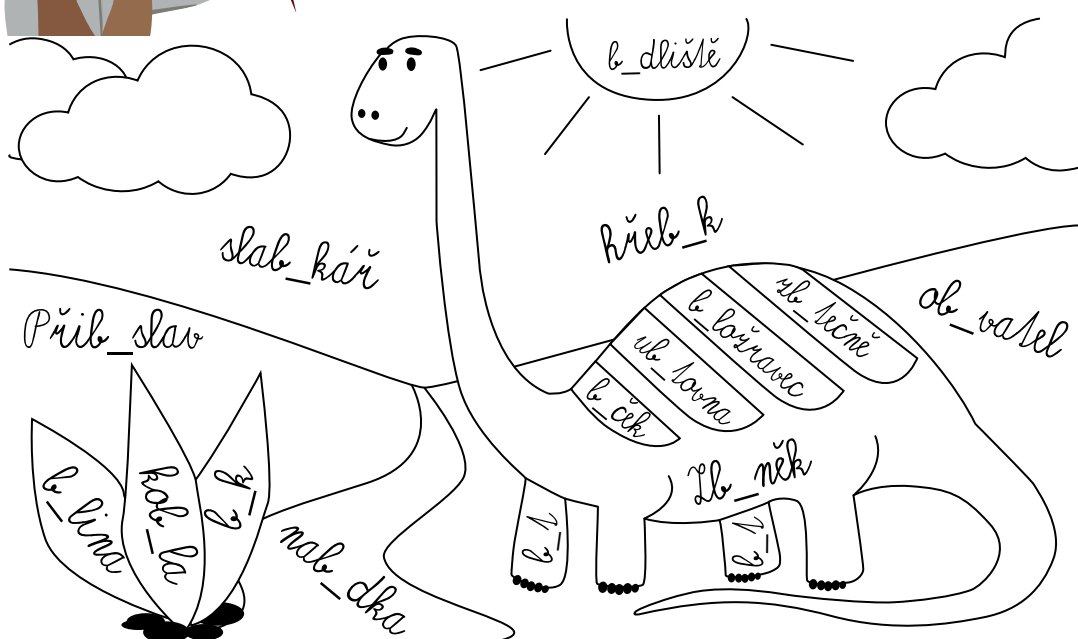
kobyla-byk-babyka → ...

Petr chová pakob_lky. Hospodář podestýlá malým b_čkům. Na pastvině pob_hala malá kob_lka. Děti ve škole obkreslovaly bab_kové listy. Statkář zapráskal b_čem. Šlápl do kob_lince.

Napadají tě další příbuzná slova od slova kobyla, byk, babyka? Jaká?

ÚKOL č. 8:
Vybarvi obrázek podle zadání.

Zelená:
Vyjmenovaná
slova

Žlutá:
Příbuzná slova

Modrá:
Ostatní slova

ÚKOL č. 9:

Otto udělal ve větách několik chyb. Dokážeš je všechny najít?

Moje babička má doma býlé kořátko. U potůčku jsou malé žabičky. Odbyla druhá hodina. Ne abis tu práci odbil. V přehradě ubila voda. Představení způsobilo nebývalý rozruch. Vojáci dobili území.

ÚKOL č. 10:

Pozorně si přečti text. Poté odpověz na otázky.

Nový Bydžov

Město Nový Bydžov leží ve východních Čechách. První záznamy o tomto městě pochází z 15. století. Mezi nejkrásnější památky města patří radnice, která je považována za nejhodnotnější radnici v České republice. Dále ve městě můžeme navštívit židovský hřbitov anebo střed náměstí, kde se nachází Mariánský sloup.

Kde leží Nový Bydžov? _____

Kde se nachází Mariánský sloup? _____

Z kterého století pochází první záznamy o městě? _____

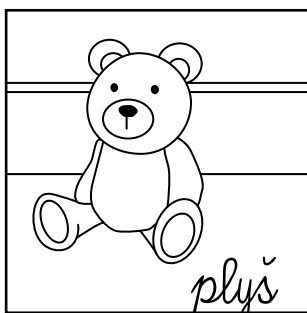
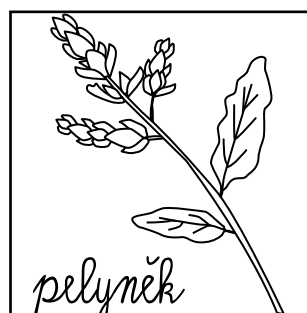
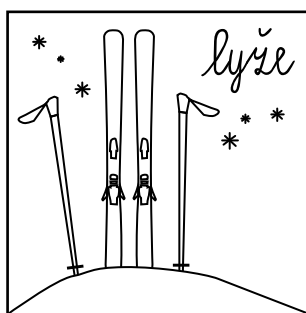
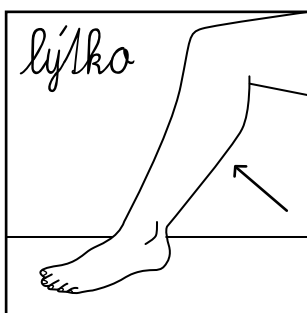
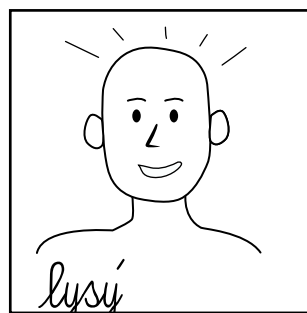
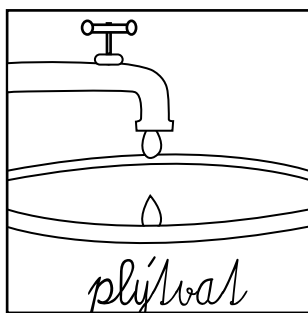
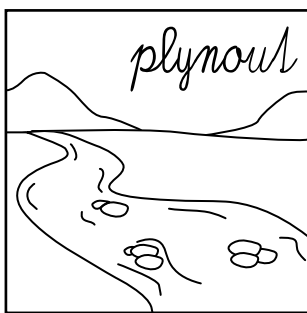
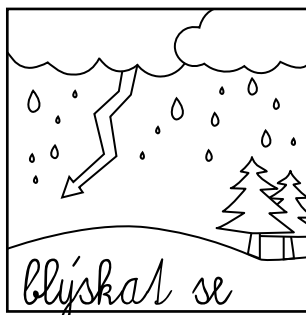
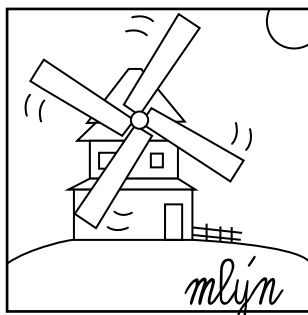
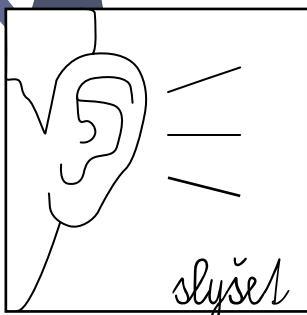
Vyjmenovaná slova po

L1

- slyšet, mlýn, blyškat se, polykat, plynout, plývat, vlykat, lysý, lýtko, lýko, lyže, pelyněk, plyš

Po obojetné souhlásce **l** se u těchto vyjmenovaných slov píše vždy **y** nebo **ý**...

Vybarvi si obrázky :)

- **Zajímavosti:** Pelyněk je druh aromatické byliny.

Využívá se převážně v bylinkářství.

Lýko pomáhá rozvádět organické živiny do všech částí těla rostliny (podobně jako u člověka žíly).

ÚKOL č. 1:

Najdi v textu vyjmenovaná slova a vypiš je.
Chybějící doplň.

U každého mlýna je vodní kolo. Venku se začalo blýskat. Bratr dostal k narozeninám lyže. Hltavě polykal polévku. Tátu bolí lýtko. Z plyše se dělají hračky. Z pelyňku se vaří čaj.

ÚKOL č. 2:

Doplň do slov *i, í* nebo *y, ý*. Pravopis zdůvodni.

Anička bydlí v bl_zké vesnici. Ml_n byl sl_šet do velké dálky. Šperky se bl_skaly na Slunci. Je mi to l_to. Sl_šeli jsme vzdálený vzl_kot. O prázdninách čas pl_ne rychle. Hospodář skl_zel brambory. Pes ho bedl_vě pozoruje. Kousej a pol_kej pomalu. Na podzim padá l_stí.

ÚKOL č. 3:

Vytvoř z těchto slov věty.

mlýn _____

vzlykat _____

plýtvat _____

lyže _____

Které nové slovo sis zapamatoval/a?
Popiš ho.

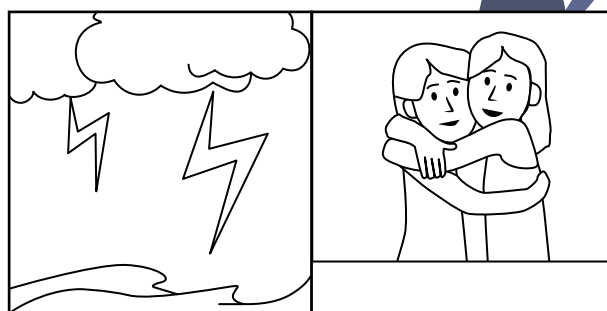
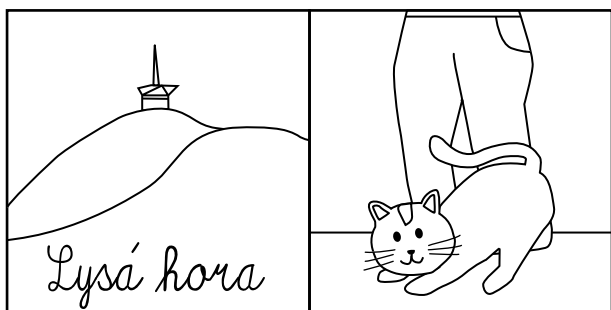
- *lysá x lísá, blýská se x blízká, lyska x líska, lýcí x lící,*
lýčenný x líčenný, lyže x líže, mlýn x mlí,

V češtině se můžeme setkat se slovy, která jsou velmi podobná těm vyjmenovaným. Mají ale jiný význam, a proto v nich píšeme měkké *i* nebo *í*!

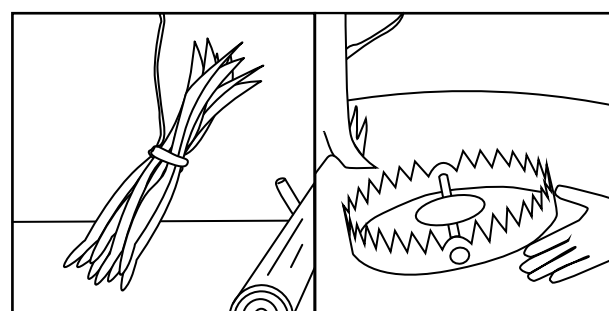
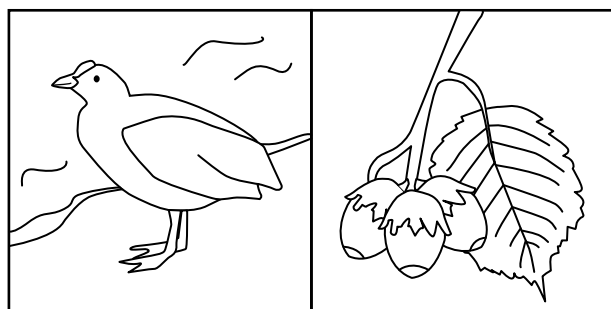

lysá (holá) x lísá (tulí)

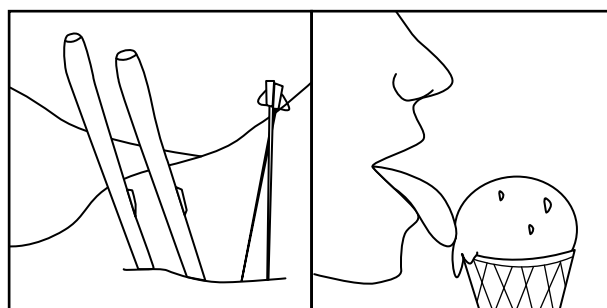
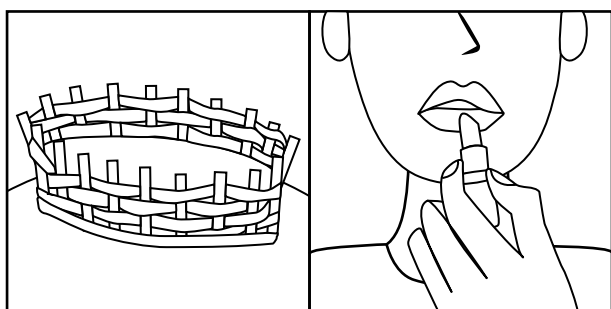
blýská se x blízká

lyska (plák) x líska (strom)

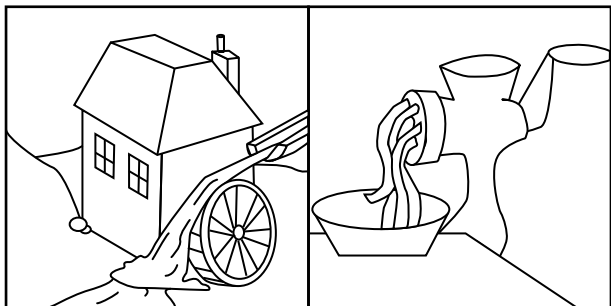
lýcí (lýko) x lící (past)

lýčenný (z lýka) x líčenný (obličej)

lyže x líže

mlýn x mlít

● **Zajímavosti:**

Lyska je vodní pták, který má černé peří a bílou lysinu nad zobákem. Díky této charakteristické lysině získala *lyska* své jméno.

Které nové slovo sis zapamatoval/a?
Popiš ho.

ÚKOL č. 4: Doplně do věty slova ve správném tvaru. Ze zbylých utvoř věty.

Naše kočka se ráda _____. **lysá/lísat**

Každý správný _____ má velké vodní kolo. **mlýn/mlít**

K Vánocům jsem dostal nové _____. **lyže/líže**

Dědeček bydlí v _____ vesnici. **blýská se/blízká**

Na zahradě nám vykvetla _____. **lyska/líska**

Zlí lovci _____ pasti na lvy v Africe. **lýčí/líčí**

ÚKOL č. 5:

Najdeš všechna slova, která se ve čtyřsměrce skrývají?

P	B	L	Ý	S	K	A	T	E	T	R
F	L	Ý	T	K	O	E	K	T	U	P
L	Y	Ž	E	T	N	L	Š	A	O	E
Í	M	L	Ý	N	P	Ý	Y	V	N	L
L	Y	S	Ý	R	Á	K	L	T	Y	Y
S	L	Y	Š	E	T	O	P	Ý	L	N
C	V	Z	L	Y	K	A	T	L	P	Ě
T	A	K	Y	L	O	P	E	P	!	K

Tajenka: _____ (Tajenku vytvoříš ze zbylých písmen.)

I z vyjmenovaných slov po *l* se dají vytvořit slova příbuzná, tedy taková slova, která mají společný kořen a základní význam.**ÚKOL č. 6:**

Pokus se vysvětlit význam těchto příbuzných slov. Poté je doplň do vět.

lýkožrout _____

lyska _____

plynule _____

lysina _____

neslyšně _____

zalykat se _____

Na klidné hladině plavala _____. Mlynář si otřel _____ a pokračoval v práci.

Brouk _____ se živí lýkem. Lída silně kašlala až se _____ slzami.

Naše kočka se umí pohybovat velmi _____. Petr četl nahlas a _____.

ÚKOL č. 7: Doplň do slov *i, í* nebo *y, ý*. Pravopis zdůvodni.

slyšel-mlýn-blískal se

 → ...

Nesl_šeli bl_žící se bouři. Ml_nář bude ml_t obilí. Stříbro se na slunci bl_ští. Sl_šíte klapání ml_nského kola? Teta bydlí v bl_zké vesnici. Rád vysl_ším tvá přání. To je nesl_chané.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *slyšel, mlýn, blýskal se*? Jaká?

polykal-plynout-plýval

 → ...

Nepl_tvej jídlem! Cesta na zámek je osvícena pl_novými lampami. Během upl_nulých let jsem hodně vyrostla. Hltavě pol_kal. Zal_kal se pláčem. V poledne se mlha rozpl_nula.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *polykal, plynout, plýval*? Jaká?

lyko-lytka-lyže

 → ...

Nal_čila na ni past. Upletl jsem síť z l_čí. Je mi ho l_to. Můj táta je zdatný l_žař. Ovce ráda l_zá sůl. Při l_žování jsem si poranil l_tko. Na zahradě nám rostou l_skové oříšky. S maminkou jsme četli pohádku o l_šce Bystroušce.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *lyko, lytka, lyže*? Jaká?

vslykal - lysý - pelyněk - plyš

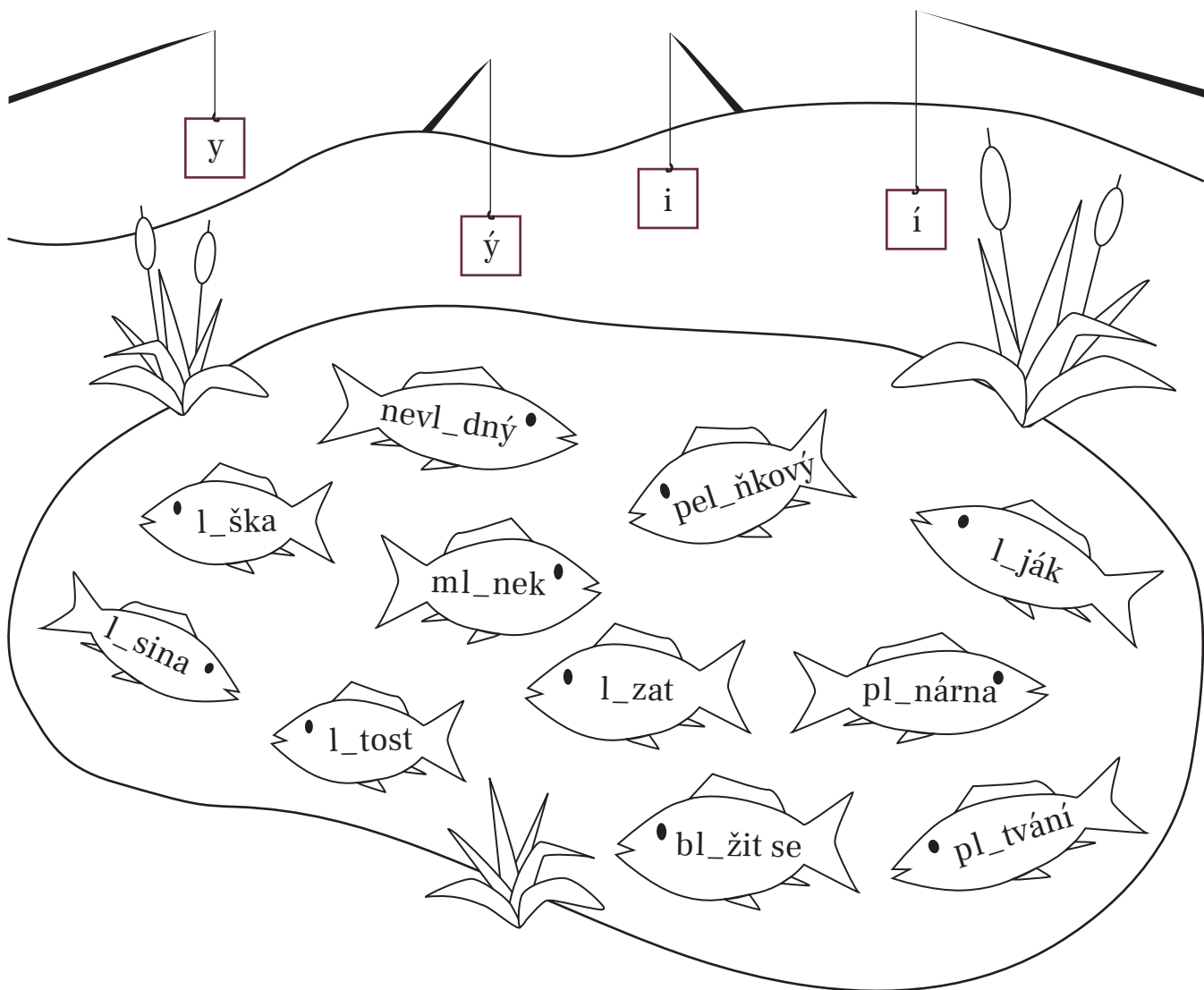
→ ...

Křečkům se rodí l_sá mláďata. Kočka se ráda l_sá. Často chodíme na L_sou horu. Z pokojíčku se ozýval dětský vzl_kot. Smál se, až se rozvzl_kal. Pel_ňkový čaj je hořký. Děti mají rády pl_šové hračky.

Napadají tě další příbuzná slova od slov vslykal, lysý, pelyněk a plyš? Jaká?

ÚKOL č. 8:

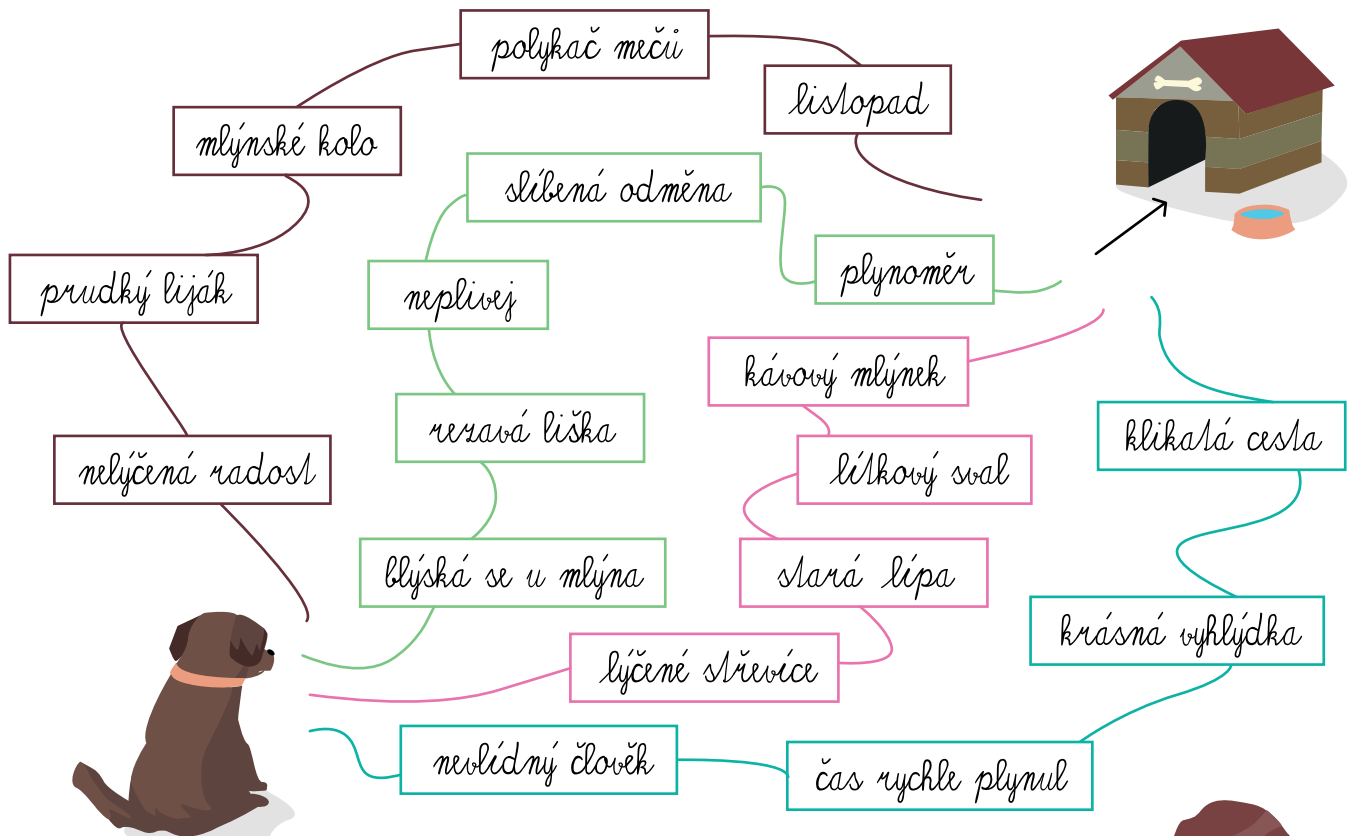
Přiřaď ryby ke správným prutům.

ÚKOL č. 9:

Pomoz Ottovi najít bezchybnou cestu k boudě.

ÚKOL č. 10:

Pozorně si přečti text. Poté odpověz na otázky.

Pelyněk

Je to rozvětvená a vysoká bylina. Dorůstá až do výše víc než jeden metr. Její květ vypadá jako žlutý hrozen. Můžeme ji najít podél cest a na kamenitých stráních. Po posbírání se suší zavěšená na šnůře. Po usušení získá silnou hořkou chuť. Dává se do léčivých čajových směsí. Můžeme ji použít také jako koření. Používá se nejčastěji při trávicích obtížích.

Jak vypadá květ? _____

Jakou má chuť? _____

Na co se používá? _____

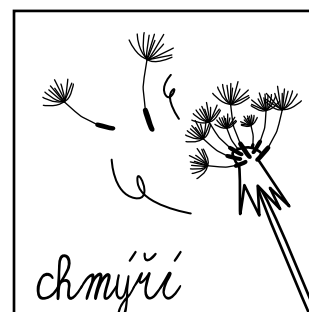
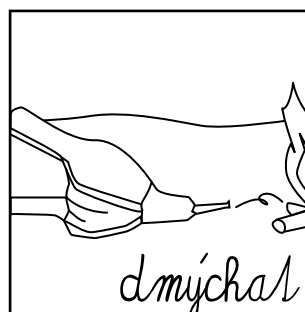
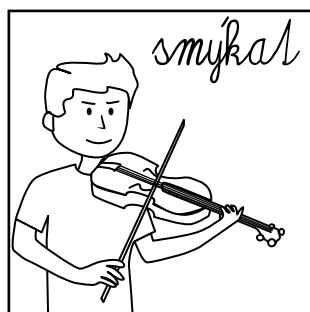
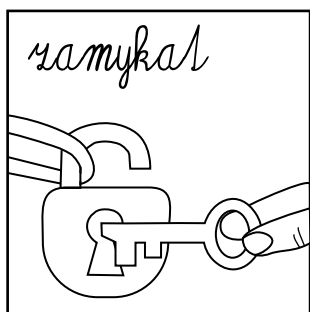
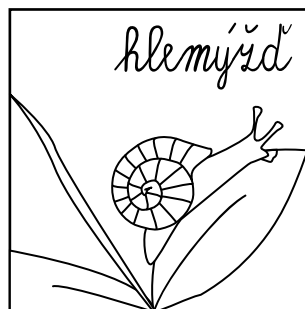
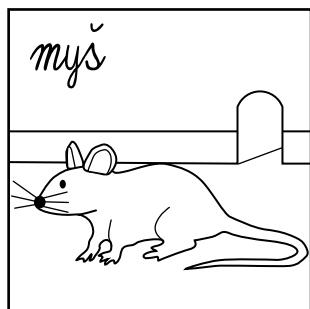
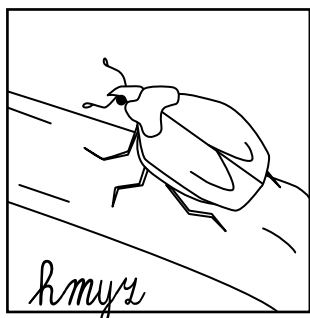
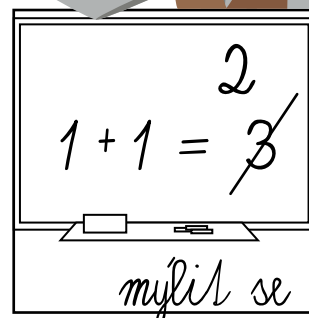
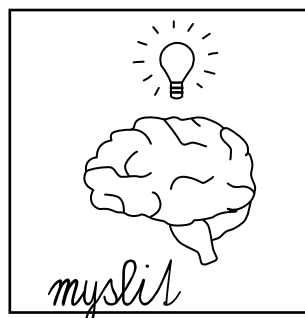
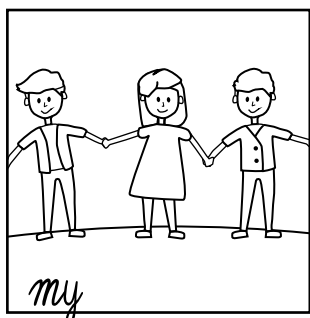
Vyjmenovaná slova po

Mm

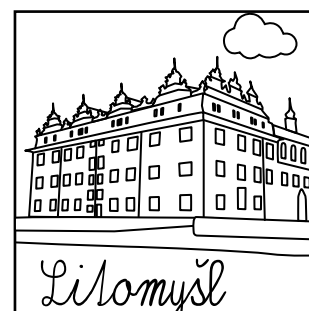
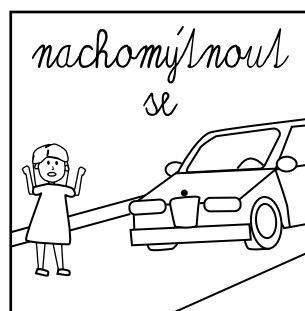
- *my, mýt, myslit, mylil se, kmyš, myš, klemýřď, mylil, samykal, smýkal, dmýchal, chmýří, nachomýlnoul se, Lilomyšl*

Po obojetné souhlásce *m* se u těchto vyjmenovaných slov píše vždy *y* nebo *ý*...

Vybarvi si obrázky :)

ÚKOL č. 1:

Najdi v textu vyjmenovaná slova a vypiš je.
Chybějící doplň.

My ti pomůžeme. Neboj, myslím na to. Na světě žije více než milión druhů hmyzu. Můžou se mýlit. Myši jsou hbité. Podél cesty poletovaly chomáčky chmýří. Nedovolíme mýtit naše lesy. Smýkla sebou na zem.

ÚKOL č. 2:

Doplň do slov *i, í* nebo *y, ý*. Pravopis zdůvodni.

Podej m_ to. Hlem_ždě se pohybuje pomocí slizu. Nezapomeň si um_vat ruce. Zam_tl jsem její žádost. Kovář dm_chl vzduch do pece. Večer musíš zam_kat dveře. V tomto jsem se m_lila. Bedřich Smetana pochází z Litom_šle. Zam_chej mi lžičkou čaj. M_ jsme tam byli taky.

ÚKOL č. 3:

Vytvoř z těchto slov věty.

zamykat _____

mýlit se _____

smýkat _____

mýt _____

Které nové slovo sis zapamatoval/a?
Popiš ho.

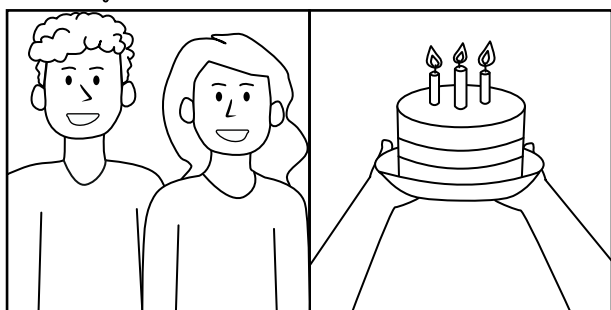
- *my* x *mi*, *mýl* x *měl*, *vymýšlil* x *vymítal*, *mylí se* x *milý*, *mýval* x *míval*,
myji x *míjí*

V češtině se můžeme setkat se slovy, která jsou velmi podobná těm vyjmenovaným. Mají ale jiný význam, a proto v nich píšeme měkké *i* nebo *í*!

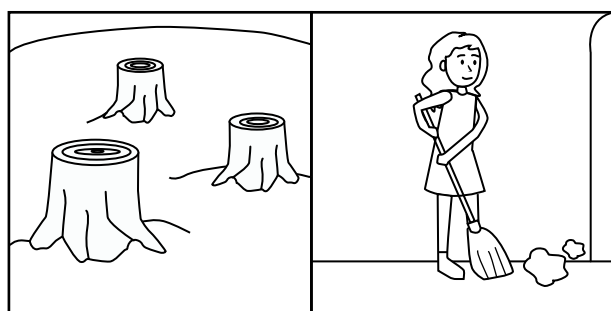

my (všichni) x *mi* (mně)

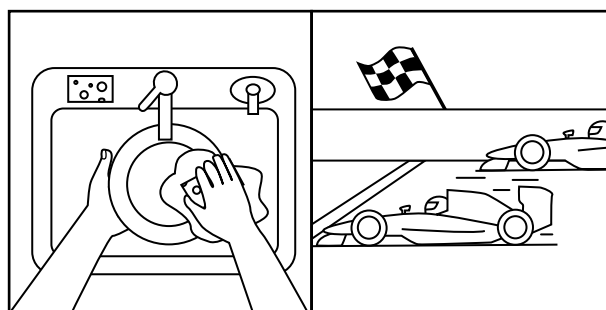
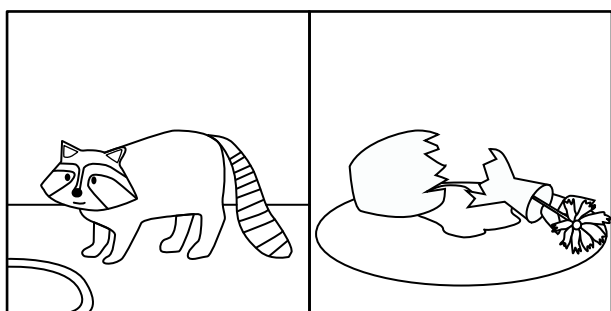
mýl x *měl*

vymýšlil (vykácel) x *vymítal* (vykáněl)

mylí se x *milý* (člověk)

mýval (medvídek) x *míval* (něco měl)

myji (umývám) x *míjí* (plyne)

ÚKOL č. 4: Doplně do věty slova ve správném tvaru. Ze zbylých utvoř věty.

Podej _____ pero. **my/mi**

Náš pan učitel je velmi _____. **mýlí/milý**

Po večeri vždy _____ nádobí. **myji/míjí**

Babička vzala koště a začala _____ smetí z verandy. **vymýtít/vymítat**

_____ jsem spoustu přátel. **mýval/míval**

ÚKOL č. 5:

Doplně křížovku. Ze čtverečků s čísly vytvoříš tajenku.

Vodorovně:

① → drobní živočichové

2 hrubě táhnout

3 záměrně foukat vzduch

Svisle:

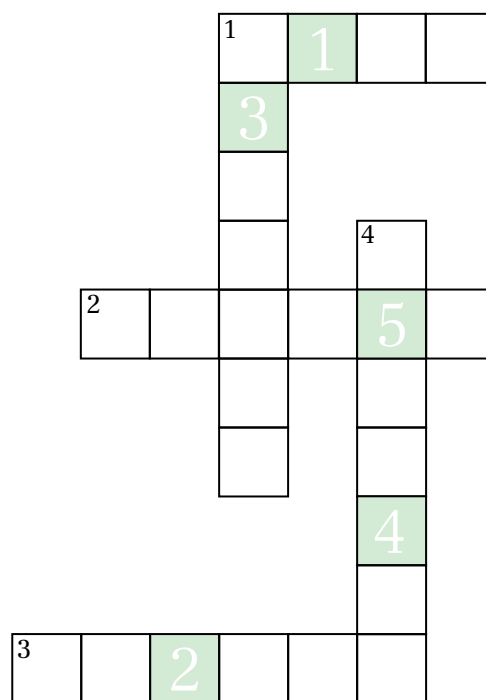
① šnek jinak

4 zavírat klíčem

Tajenka: Přesvědčil mě, že je to jen...

Poznámka: Slovo je odvozeno od mýlit se. Znamená to omyl.

ÚKOL č. 6:

Pomocí předpon vytvoř slova příbuzná. Dopln je poté do textu.

- mýt: vy_____, s_____, u_____
- myslet: vy_____, do_____, za_____ se, roz_____ si

Před jídlem si musíme _____ ruce. Nad úkolem se musel _____. Podařilo se nám _____ ten nejlepší plán. _____ jestli chceš jít do parku nebo k řece. Špína se musí pořádně _____ vodou a mýdlem. Bojím se _____, co by se mohlo stát. Anička _____ láhve od limonády.

ÚKOL č. 7: Dopln do slov *i, í* nebo *y, ý*. Pravopis zdůvodni.

my-mýt-myslet-mýlit se → ...

Kormidelník vedl loď neom_lně k cíli. Nam_dli si ruce a pořádně si je um_j.
M_ ti pomůžeme. Bezm_šlenkovitě jsem zam_řil. Nemluv tady nesm_sly. Podej m_ to prosím. Nem_slím si to! Nikdy jsem nebyl tak lehkom_slný. Nikdo není neom_lný.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *my, mýt, myslet, mýlit se*? Jaká?

hmyz-myš-hlemýžd → ...

Hm_zožravec se živí hm_zem. Hm_zí bodnutí může být bolestivé. M_ší kožíšek je šedý.
Nesm_š to dělat. Hlem_ždí pohyb je velmi pomalý. M_šička vařila kašičku. Malá M_ša se rozplakala.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *hmyz, myš, hlemýžd*? Jaká?

mýlil-ramykal-smýkal → ...

Sm_čcový orchestr zahrál fanfáru. Náš dům nemůžeš m_nout. Nikomu neodem_kej. Zbyněk má rád různé přesm_čky. Šaman vym_tal zlé duchy. Pozam_kej všechny dveře. Všechno je pom_jivé. Prošel přes m_tinu, aby tam byl dřív.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *mýlil, ramykal, smýkal*? Jaká?

dmýchal-chmýří-nachomýlnout se-Lilomyšl → ...

Rozdm_chej ten oheň. Obyvatelé sledují litom_šlské slavnosti. Dm_chadlo je stroj pro stlačování vzduchu. Vzduchem poletovalo chm_říčko. Ochom_tal se okolo rybníka. Na zahradě máme ochm_řená kuřátka.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *dmýchal, chmýří, nachomýlnout se, Lilomyšl*? Jaká?

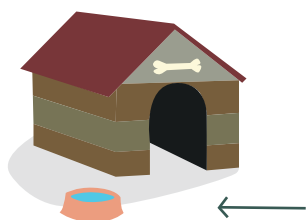
ÚKOL č. 8:
Vybarvi jablíčka podle košíků.

Orange basket: oranžová, i
Red basket: červená, í
Green basket: zelená, y
Yellow basket: žlutá, ý

Apples on the tree:
m_dlo, km_n, om_l, m_sla, m_ška, mam_nka, sm_ch, vym_til, um_něný, prism_k

ÚKOL č. 9:

Najdi Ottovi cestu z bludiště pomocí vyjmenovaných slov.

	rozm_slel si	m_slivec	m_dliny	odem_kal
m_ší	sm_kal	ochom_lal se		
		vypom_nal	m_chal	
	nám_řil			um_vadlo
	m_sa	sm_ch	m_slu	
	om_l		m_cí	om_lka
	řm_řiv		řm_k	řm_nka
	řm_řivavec			m_lina
		m_dlil		m_řlenka
	řm_řiv	řm_dlil	um_l	
	M_řka	m_knoul se		m_r

ÚKOL č. 10:

Pozorně si přečti text. Poté odpověz na otázky.

Litomyšl

Litomyšl je město v Pardubickém kraji. Dominantu města tvoří renesanční zámek, který je považován za jednu z nejkrásnějších renesančních staveb ve střední Evropě. Nejvýznamnější litomyšlský rodák je skladatel Bedřich Smetana, který se zde narodil roku 1824. Jeho pomník se nachází na náměstí. Na jeho počest se každý rok koná Mezinárodní operní festival jménem Smetanova Litomyšl.

Co se považuje za dominantu města? _____

Kde se nachází Smetanův pomník? _____

Jak se jmenuje festival na počest B. Smetany? _____

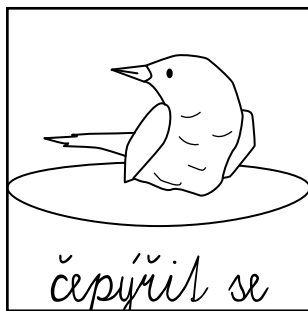
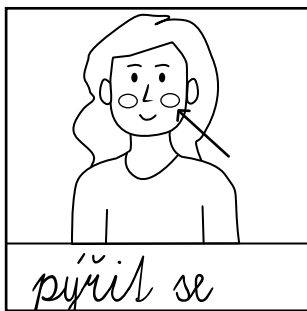
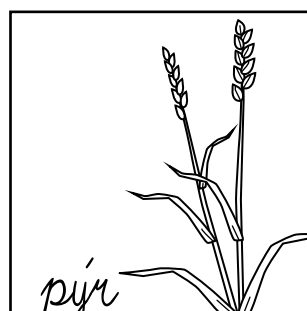
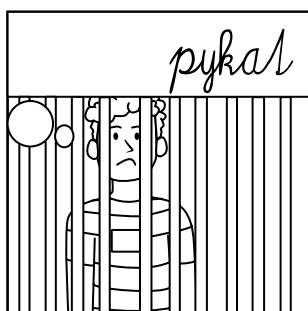
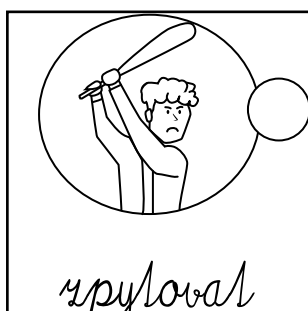
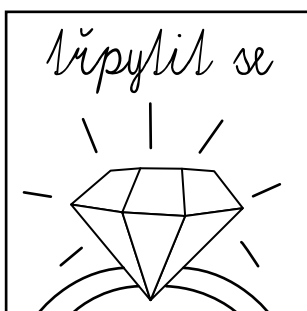
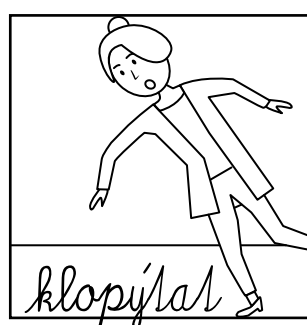
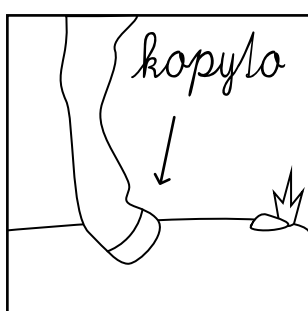
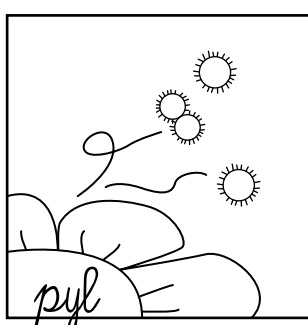
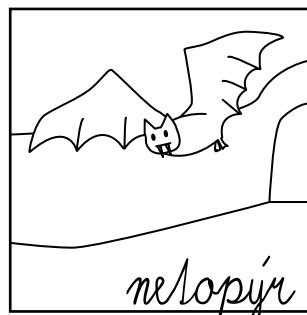
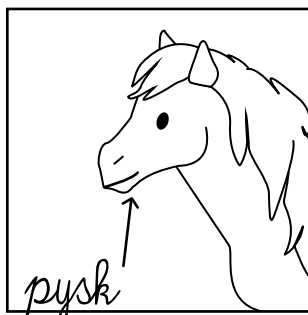
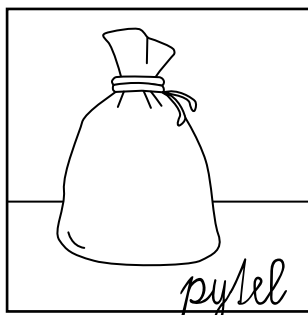
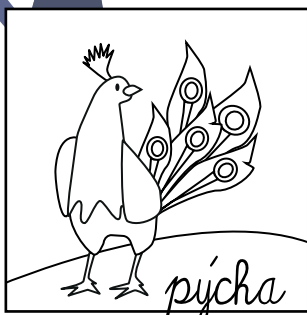
Vyjmenovaná slova po

Pp

- *pýcha, pytel, pysk, nelopýř, slepýš, pyl, kopylo, klopýtal, lžpylil se, syploval, pykal, pýř, pýřil se, čepýřil se*

Po obojetné souhlásce *p* se u těchto vyjmenovaných slov píše vždy *y* nebo *ý*...

Vybarvi si obrázky :)

- **Zajímavosti:** *Pýř* je druh plevelné trávy, který je hojně rozšířený po České republice.

ÚKOL č. 1:

Najdi v textu vyjmenovaná slova a vypiš je.
Chybějící doplň.

Slepýš není had, ale beznohá ještěrka. Pýcha je nepěkná lidská vlastnost. Zazpíval hezkou píseň. Kůň má velké pysky. Pykal za své činy. Děti si hrají na písku. Mám silnou alergii na pyl. Netopýři jsou noční tvorové. Klopýtl jsem a zlomil si kost.

ÚKOL č. 2:

Doplň do slov *i, í* nebo *y, ý*. Pravopis zdůvodni.

Netop_ři létají tiše. Ve sklepě p_šťely myši. Na obloze se třp_tily hvězdy. Pasáček p_skal na flétnu. Slep_š mi to lepidlem? Nap_l se čaje. Ml_nář nesl v p_tli mouku. Kop_ta koní se chrání podkovami. Pomez mi natrhat p_r. Našemu papouškovi se čep_ří peří.

ÚKOL č. 3:

Vytvoř z těchto slov věty.

pýcha _____

pykat _____

klopýtat _____

čepýřit se _____

Které nové slovo sis zapamatoval/a?
Popiš ho.

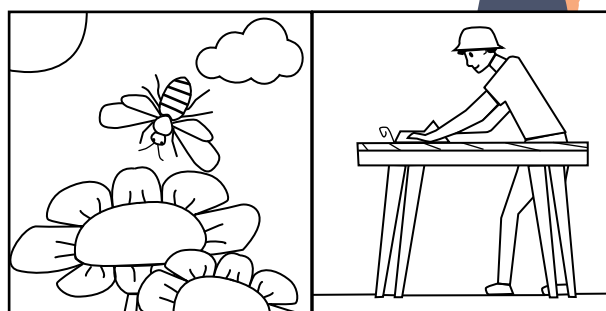
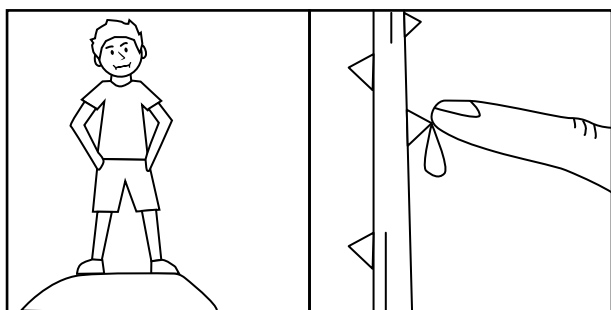
- pýcha x píchá, opyloval x opiloval, pykal x pikal,
pyl x pil, pysk x písk, slepýš x slepíš

V češtině si musíme dávat pozor na slova, která jsou velmi podobná těm vyjmenovaným. Mají jiný význam, a proto v nich píšeme měkké *i* nebo *í*!

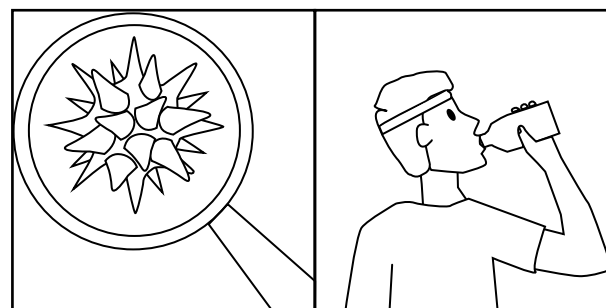

pýcha x píchá (trn)

opyloval x opiloval (obrušoval)

pykal x pikal (ve kře)

pyl x pil

pysk x písk

slepýš x slepíš

ÚKOL č. 4: Dopln do věty slova ve správném tvaru. Ze zbylých utvoř věty.

Včely přenášejí _____ květů. **pyl/pil**

Pilníkem jsem _____ kus železa. **opylovat/opilovat**

Zloděj bude _____ za své činy. **pykat/pikat**

_____ se ukryl pod kameny. **slepýš/slepíš**

ÚKOL č. 5:
Najdi v každé větě schované vyjmenované slovo.

Hloupý chasník se nechal napálit. _____

Kvůli mlze jsme Alpy skoro vůbec neviděli. _____

Koukej na ty výkopy, to je podívaná. _____

Ozdobila jsem copy Kateřině modrou stuhou. _____

Máma k obědu uvařila kroupy, telecí a zelí. _____

 Které nové slovo sis zapamatoval/a?
Popiš ho.

ÚKOL č. 6:

Najdi v textu všechna příbuzná slova. Dokážeš vysvětlit, co znamenají?

Pytlák při utíkání klopýtnul. Ptakopysk je zajímavé zvíře. Včely na louce opylovaly květiny. Oblékl se do přepychového oděvu. Podíval se na mě zpytavě. Táta vysypal z pytlíčku sladkosti. Poník doklopýtal do cíle poslední. Třpyt měsíce se odrážel na vodní hladině. Lichokopytníci mají lichý počet prstů.

ÚKOL č. 7:

Doplň do slov *i, í* nebo *y, ý*. Pravopis zdůvodni.

pýcha-pylel-pysk → ...

P_tlák nastražil past. Co jí ptakop_sk? V lese jsme posbírali plný košík p_chavek. Oblékli se do přep_chových oděvů. Nebuď takový strašp_tel. Zap_skal na p_šťalu. Mám ráda pohádku o p_šné princezně. P_chá mě v zádech.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *pýcha, pylel, pysk*? Jaká?

nelopýř-slepýš-pyl

→ ...

Včely op_lují květy. Slep_š mi rozbitý hrníček? Kovář op_loval podkovy. Uchop_l jemně pinzetou p_rko. Slep_š se vyskytuje v lese nebo na pastvinách. Mám p_lovou alergii. Poznáš slep_še? Netop_ři žijí nejčastěji v jeskyních.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *nelopýř*, *slepýš* a *pyl*? Jaká?

kopyto-klopýtal-lřpylil se

→ ...

Je kůň lichokop_tník? I malé klop_tnutí může být nebezpečné. Táta loví ryby na třp_tku. Provazy se nap_naly k prasknutí. Zalíbil se mi třp_tivý prsten. Ořež si tu tužku, vždyť to máš tupé jako kop_to! Pozor, ať neklop_tneš.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *kopyto*, *klopýtal* a *lřpylil se*? Jaká?

zpyloval-pykal

→ ...

Zp_tavě se na mě podívala. Proč se v tom tak p_tvoříš? Odp_kával si svůj trest. Raději zp_tuj svědomí. K obědu jsme měli krup_ci. Je to nevyzp_tatelný člověk, nikdy nevíš, co udělá. Měl bys zp_tovat svědomí.

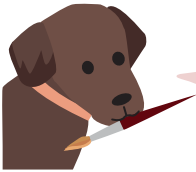
Napadají tě další příbuzná slova od slov *zpyloval* a *pykal*? Jaká?

pýr-pýřil se-čepýřil se

→ ...

Anička se zap_řila. Rozčep_řená kuřátka pobíhala po dvorku. Načep_řeně odchází. Pole za lesem je celé zarostlé p_rem. Tap_r je savec patřící do řádu lichokopytníků.

Napadají tě další příbuzná slova od slov pýr, pýřil se a čepýřil se? Jaká?

ÚKOL č. 8:
Vybarvi obrázek dle zadání.

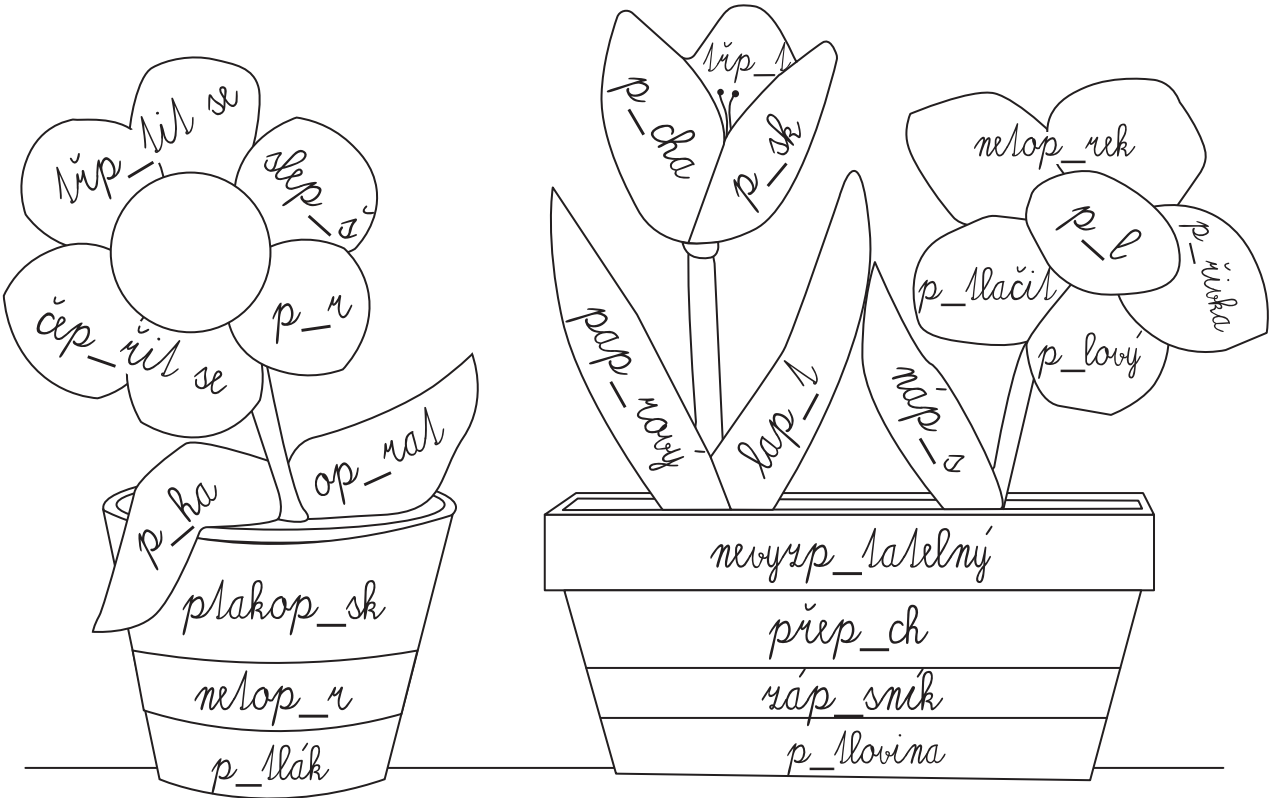
Žlutá:
Vyjmenovaná
slova

Červená:
Příbuzná
slova

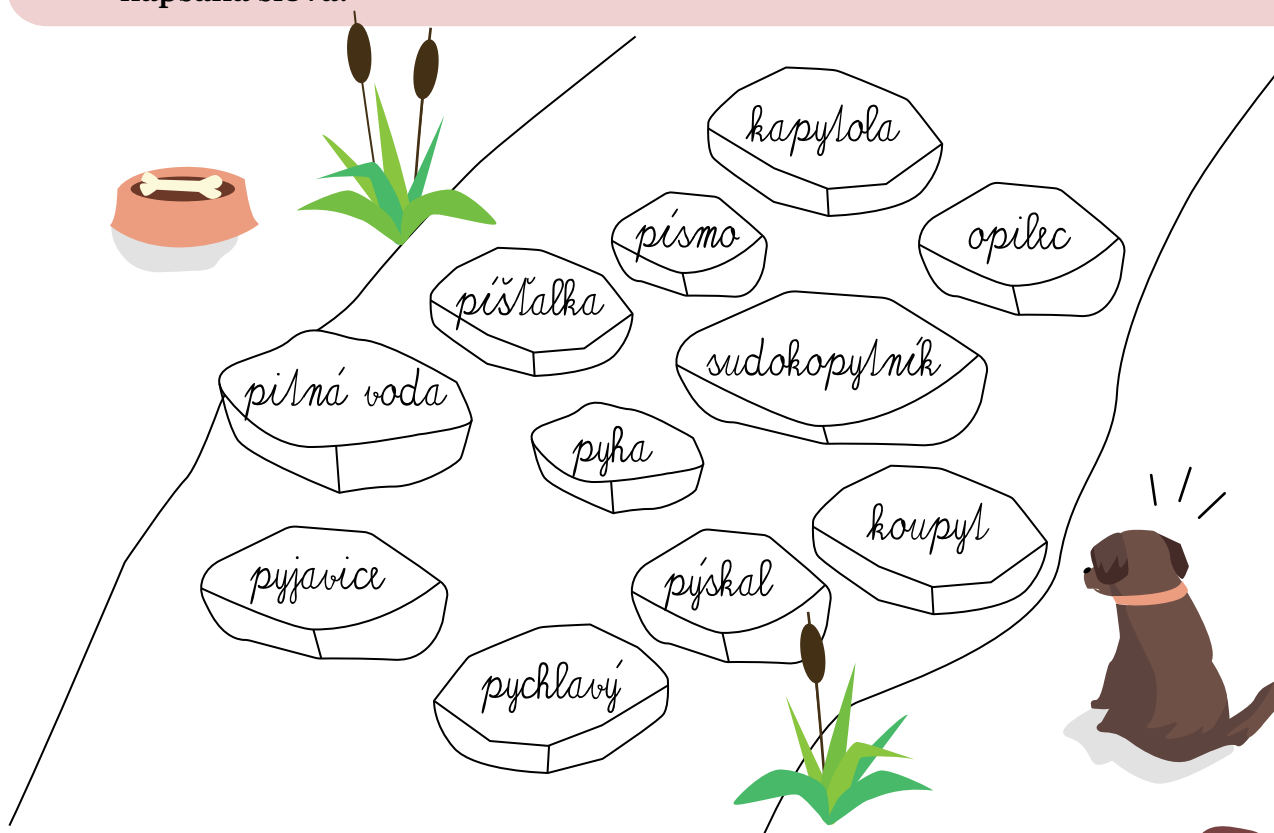
Zelená:
Ostatní
slova

ÚKOL č. 9:

Pomoz Ottovi přeskákat kameny přes řeku. Vybarvi pouze správně napsaná slova.

ÚKOL č. 10:

Pozorně si přečti text. Poté odpověz na otázky.

Netopýr

Je to savec, který umí létat. Nejčastěji je aktivní za soumraku nebo v noci. Živí se hmyzem, krví, žábami a rybami. V prostoru se orientuje pomocí poslouchání svého pískotu, který se odráží od předmětů. Této schopnosti se říká echolokace. Všechny druhy netopýrů žijící v Česku jsou chráněné. Můžeme je chránit tím, že pro ně postavíme budky, kterým se říká netopýrovník.

Čím se živí netopýr? _____

Pomocí čeho se orientuje? _____

Jak se říká budkám pro netopýry? _____

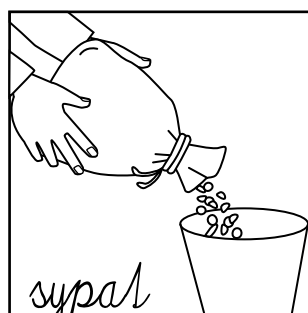
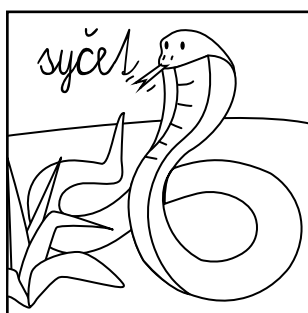
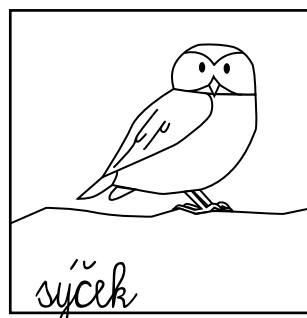
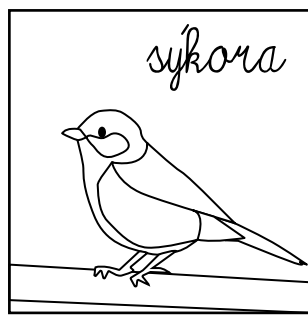
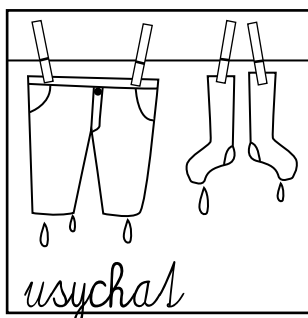
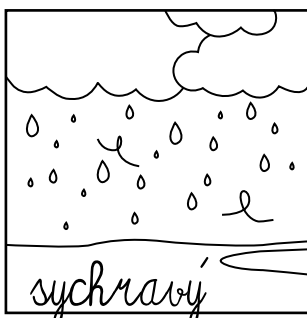
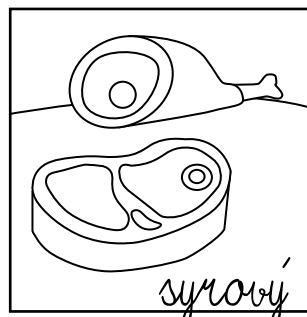
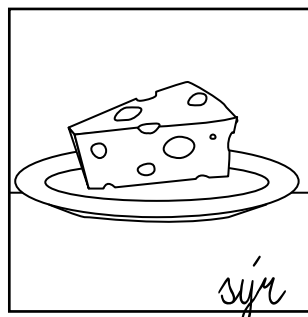
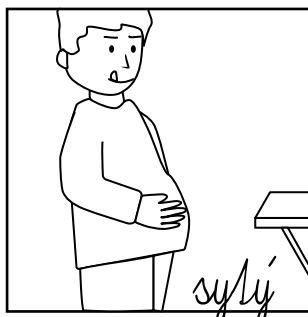
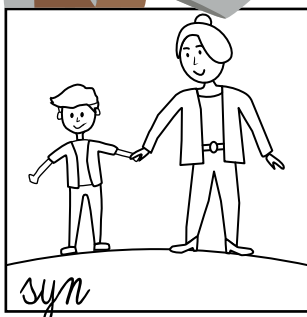
Vyjmenovaná slova po

Ss

- *syn, sylvý, sýr, syrový, sychravý, usychal, sýkora, sýček, sysel, syčel, sypal*

Po obojetné souhlásce *o* se u těchto vyjmenovaných slov píše vždy *y* nebo *ý*...

Vybarvi si obrázky :)

- **Zajímavosti:** *Sýček* je malá sova z čeledi puštíkovitých. Patří mezi nejohroženější druhy ptáků v České republice!

Sysel je příbuzný veverka, avšak na rozdíl od veverky nežije na stromech, ale pod zemí.

ÚKOL č. 1:

Najdi v textu vyjmenovaná slova a vypiš je.
Chybějící doplň.

Byl sychravý podzimní den. Ke krmítku přiletěla sýkora. Nejmladší syn hraje rád na housle. Syrová zelenina má hodně vitamínů. Z roztrženého pytle se sype zrní. V korunách stromů sedí sýček.

ÚKOL č. 2:

Doplň do slov *i, í* nebo *y, ý*. Pravopis zdůvodni.

Zemědělci budou s_t obilí. S_sel je hlodavec s velkými tvářemi. Babička každé ráno s_pe slepicím. Teta mi poslala zás_lku ze zahraničí. K snídani jsem měla chleba se s_rovou pomazánkou. Had umí hlasitě s_čet. Ryby se loví do velkých rybářských s_tí. Mám rád zralý s_r. S_té barvy rozveselily dětský pokoj.

ÚKOL č. 3:

Vytvoř z těchto slov věty.

sytý _____

usychat _____

syčet _____

sypat _____

Které nové slovo sis zapamatoval/a?
Popiš ho.

- *sýr* x *síra*, *syrový* x *sírový*, *sype* x *sípe*, _____
u syna x *usíná*, *sylý* x *síli*, *syřý* x *sirý*

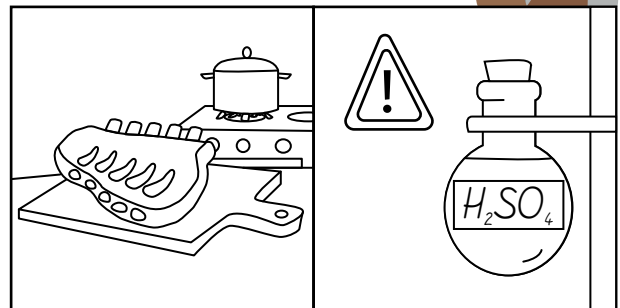
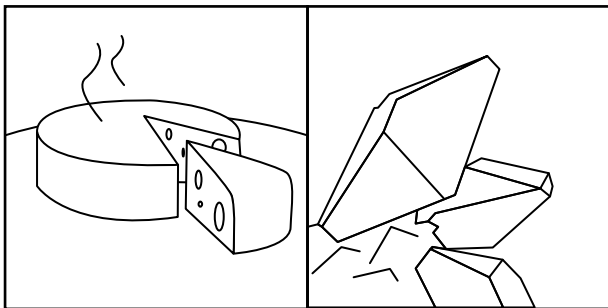
sy ≠ si

V češtině si musíme dávat pozor na slova, která jsou velmi podobná těm vyjmenovaným. Mají jiný význam, a proto v nich píšeme měkké *i* nebo *í*!

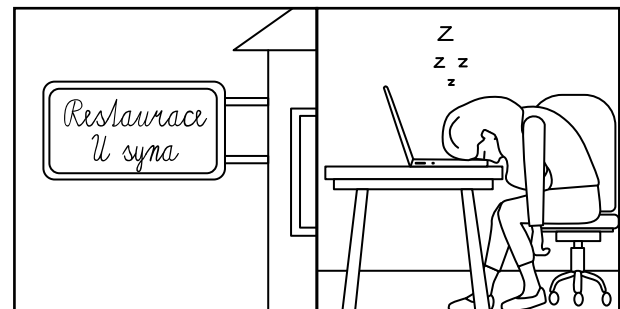
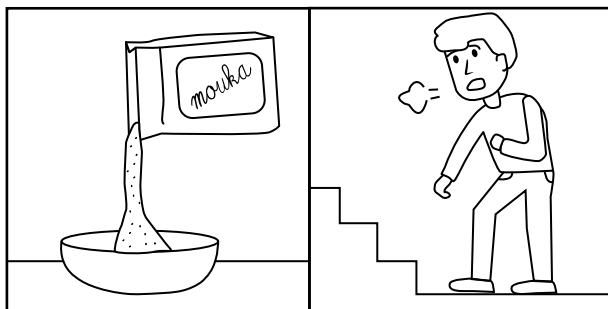

sýr x *síra*

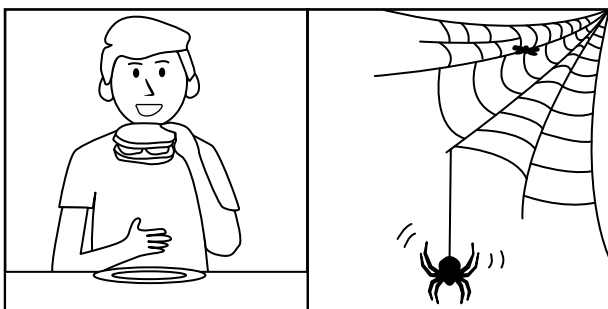
syrový x *sírový*

sype x *sípe* (chraptí)

u syna x *usíná*

sylý x *síli*

syřý (vlhký) x *sirý* (osamělý)

? Které nové slovo sis zapamatoval/a? Popiš ho.

ÚKOL č. 4: Doplně do věty slova ve správném tvaru. Ze zbylých utvoř věty.

Četl, a přitom se houpal _____. **syťý/v síti**

Po nemoci stále kašlu a _____. **sype/sípe**

_____ koupel pomáhá při léčbě kožních onemocnění. **syrová/sírová**

Špatně se mi _____, když je horko. **u syna/usíná**

 ÚKOL č. 5:
Vyluště vyjmenovaná slova.

USCHOVAT - CHOVAT + YCHAT = _____

SYNOVEC - OVEC = _____

ROZSYPAT - ROZ = _____

SÝKORKA - K = _____

DOSYTA - DO - A + Ý = _____

ÚKOL č. 6:

Vytvoř přídavná jména z vyjmenovaných slov.

syn → _____ sýček → _____ sysel → _____

sýr → _____ sýkora → _____

ÚKOL č. 7: Doplň do slov *i, í* nebo *y, ý*. Pravopis zdůvodni.

syn-sylý-sýr → ...

Pojídali jsme s_rové tyčinky. Zas_til jsem se do s_tosti. Byl cítit silný zápach s_ry. Zlos_n litoval svých činů. K večeři jsme měli s_rečky. V kuchyni jsme pověsili s_fované záclony. Us_nal u televize. S_rovátka je zdravá. Jsem tetin s_novec.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *syn, sylý, sýr*? Jaká?

syrový-sychravý-usychal → ...

Kvůli nedostatku deště vys_chají koryta řek. Nasbírali jsme košík plný s_rovinek. Prarodiče bydlí v S_chrově. Maminka uvařila s_lný kuřecí vývar. Lepidlo zas_chalo pomalu. V pondělí bylo s_chravo. Sluníčko svítilo na us_chající prádlo.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *syrový, sychravý, usychal*? Jaká?

sýkora-sýček-sysel

→ ...

S_čkovo houkání se rozléhalo lesem. Malá s_korka poletovala mezi stromy. S_slí potrava je velmi rozmanitá. Nes_čkuj, dobře to dopadne. S_čkové na poli lovili myši.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *sýkora*, *sýček*, *ysel*? Jaká?

sýčel-sypal

→ ...

Při nachlazení jsem s_pal. S_pka je určená k ukládání zrní. Pos_pal buchty cukrem. Z konvice zas_čela pára. Nas_p s_korkám. Z pytle se vys_pal písek. Z nory se ozývalo s_čení. Bratr se os_pal červenými pupínky. Na římse stály přes_pací hodiny.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *sýčel* a *sypal*? Jaká?

ÚKOL č. 8:

Postav domečky z cihel.

s_ra us_nal s_řil s_kol vys_lující měs_c
s_slék přes_pací pověs_l s_rovátka klás_l s_čková
nos_l ps_k rás_p s_lo

ÚKOL č. 9:

Pomoz Ottovi vyluštit tajenku.

	špatně	správně
Prolože nepršelo, květiny usychaly.	B	U
Pýčkové loví převážně myši.	a	m
Mám rád sírovou pomazánku.	í	p
Posílám pozdrav z lábona.	š	e
Koupíš dělský rásyp?	č	l
Lasičela na mě umije!	o	k

Tajenka: _____

ÚKOL č. 10:

Pozorně si přečti text. Poté odpověz na otázky.

Sysel obecný

Je to savec, kterého řadíme mezi hlodavce. Jeho chrup tvoří 22 zubů a má hustý žlutohnědý kožich se světlými skvrnami. Dorůstá do délky okolo 20 centimetrů. Má velké oči, malé uši a krátký ocásek. Jeho přední končetiny jsou mnohem kratší než zadní. Sysel je aktivní převážně přes den. Nory si hloubí na místech s nízkým travnatým porostem, především na letištích a golfových hřištích.

Kolik má sysel zubů? _____

Jakou barvu má jeho kožich? _____

Kde si nejčastěji vytváří nory? _____

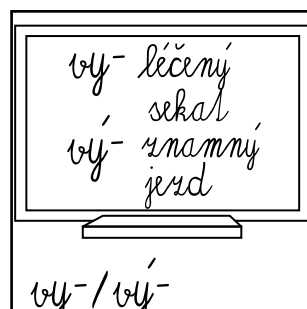
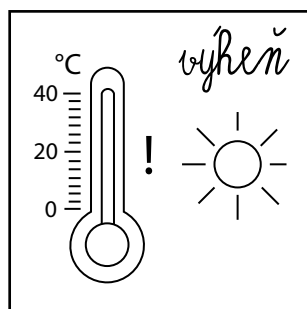
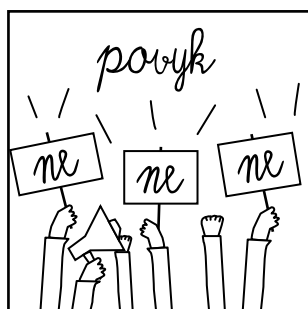
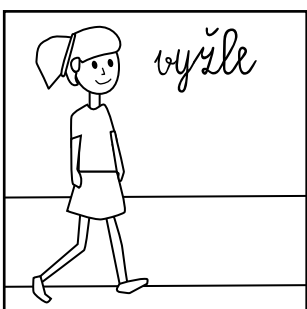
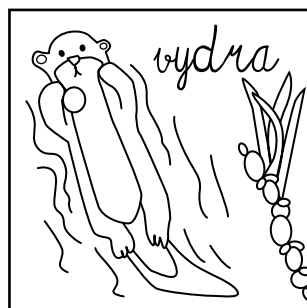
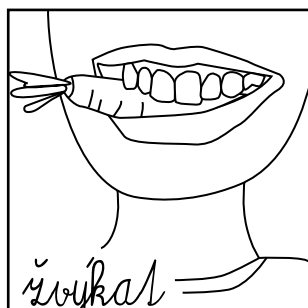
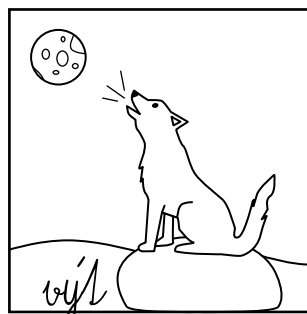
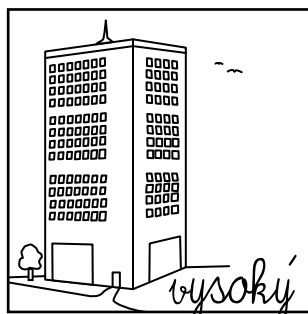
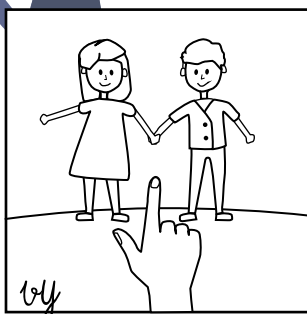
Vyjmenovaná slova po

Vv

- vy, vysoký, vyl, výskal, vykal, vyžle, vydra, výr, vyžle, povyk, vyheň, slova s předponou vy-/vý-

Po obojetné souhlásce *v* se u těchto vyjmenovaných slov píše vždy *y* nebo *ý*...

- Zajímavosti:** Slovo *Vyžle* vzniklo přenesením významu od pojmenování plemena psa, které se využívalo při lovu. V dnešní době ho používáme hlavně pro popis vzhledu hubeného člověka.

Vybarvi si obrázky :)

ÚKOL č. 1:

Najdi v textu vyjmenovaná slova a vypiš je.
Chybějící doplň.

V lese jsme slyšeli výt smečku vlků. Výr je noční dravec. Děti si hrály na hřišti a hlasitě výskaly. Vydra patří mezi vodní šelmy. Nač je tady ten povyk? Potravu musíš prvně žvýkat. To jste udělali vy?

ÚKOL č. 2:

Doplň do slov *i, í* nebo *y, ý*. Pravopis zdůvodni.

Na moři se udělal nebezpečný vodní v_r. Nad lesem poletovali v_ři. Blížila se velká v_chřice. Dnes jsme v tělocviku trénovali skok v_soký. Začala si zv_kat na brzké vstávání. Na věšáku v_sel kabát. Je horko jako ve v_hni. Nedělej tady pov_k! V_žle je lovecký pes.

ÚKOL č. 3:

Vytvoř z těchto slov věty.

žvýkat _____

zvykat _____

vysoký _____

vydra _____

Které nové slovo sis zapamatoval/a?
Popiš ho.

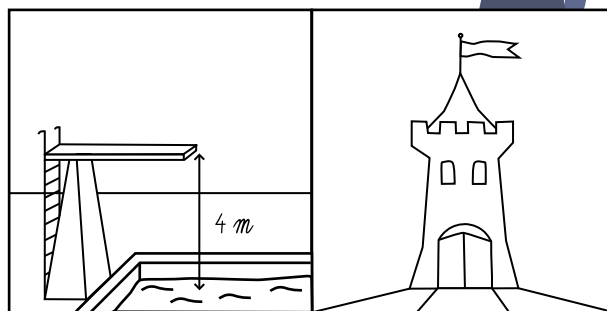
- vy x ví, výška x věška, výl x věl, Věť, výr x věr,
vysel x visel, výská x věska

V češtině se můžeme setkat se slovy, která jsou velmi podobná těm vyjmenovaným. Mají ale jiný význam, a proto v nich píšeme měkké *i* nebo *í*!

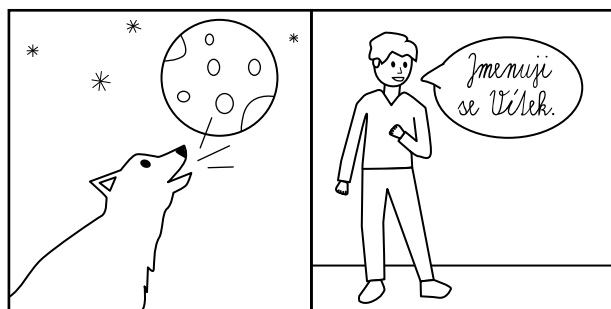

vy x ví (věděl)

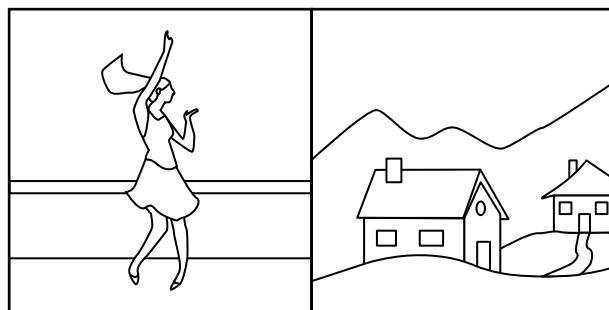
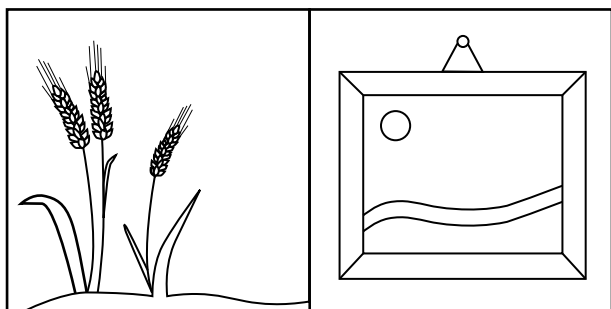
výška x věška (věšička)

výl x věl (věvec), Věť (jméno)

výr x věr

vysel (obilí) x visel (obraz)

výská x věska (vesnice)

ÚKOL č. 4: Doplně do věty slova ve správném tvaru. Ze zbylých utvoř věty.

Na hladině rybníka se vytvořil _____ . **výr/vír**

_____ jste to neviděli? **Vy/Ví**

_____ kostela byla vidět již z dálky. **Výška/Vížka**

S maminkou jsem na zahradě _____ zeleninu. **vysel/visel**

ÚKOL č. 5:
Slova se nám pomíchala. Dokážeš je rozluštit?

Příklad: škýva

výška

dýrav = _____

tvskýka = _____

kývyso = _____

výžkat = _____

kyvop = _____

takzvy = _____

ÚKOL č. 6:
Pomocí předpon vy-, vý- vytvoř příbuzná slova.

chovat → _____

letět → _____

česat → _____

chutnat → _____

chod → _____

brousit → _____

hrát → _____

děsit → _____

prodej → _____

běh → _____

tah → _____

lít → _____

? Které nové slovo sis zapamatoval/a?
Popiš ho.

ÚKOL č. 7:
Doplň do slov *i, í* nebo *y, ý*. Pravopis zdůvodni.

vy-vysoký-výl → ...

Na louce jsme v_li věnce. Cizím lidem bychom měli v_kat. Jsem o tři centimetry v_šší než minulé léto. O víkendu jsme jeli na V_sočinu. Ozvalo se bolestivé zav_tí. Pomůžeš mi to zvednout do v_šky? V_t zapomněl domácí úkol.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *vy, vysoký, výl*? Jaká?

výskal- vykal- ývykal → ...

Dáš si žv_kačku? Z vedlejšího pokoje se ozvalo zav_sknutí. To je velmi nezv_klé! Kdo patří mezi přežv_kavce? Zv_k je železná košile. Sportovci vyběhli na hřiště s v_skotem. Nemám ráda, když mě někdo v_ská ve vlasech.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *výskal, vykal a ývykal*? Jaká?

vydra-výr-vyšle

→ ...

V_r zav_řil křídly a odletěl. Vždy byl takové v_žlátko. Navštívili jsme stezku Pov_dří na Šumavě. Z v_dří kožešiny se vyráběly v_drovky. Viděli jsme v_ří hnízdo. Obec V_žlovka leží blízko Prahy. Vítr rozv_řil prach.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *vydra*, *výr* a *vyšle*? Jaká?

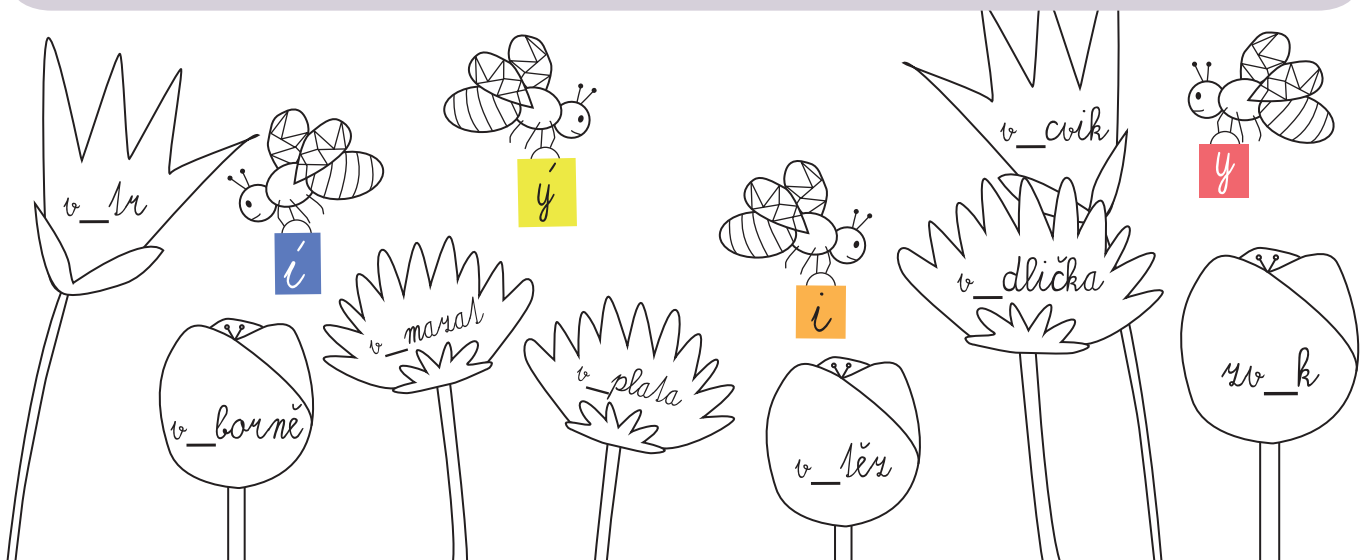
povyk-výheň-slova s předponou vy-/vý-

→ ...

Při zápase fanoušci pov_kovali nadšením. Obraz v_sel na stěně. Venku byla pořádná v_heň. Cesta se v_nula údolím. V_běhli jsme na vrchol kopce. V_čaroval nám úsměv na rtech. V_chutnal jsem si dobrý zákusek.

Napadají tě další příbuzná slova od slov *povyk*, *výheň* a slova s předponou *vy-/vý-*? Jaká?

ÚKOL č. 8: Vybarvi květy podle včel, které je budou opylovat.

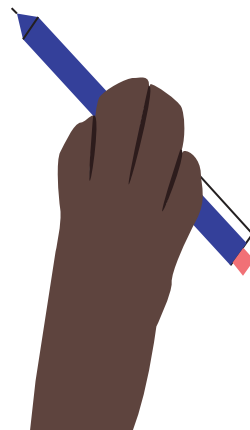
ÚKOL č. 9:

Otto psal dopis z výletu. Pomůžeš mu opravit chyby?

Milá maminko, ✨

posílám ti pozdrav z výletu. Dneska bylo hezké počasí, a tak jsme se vidali pěšky nahrad. Cestou jsme si vyprávěli strašidelné příběhy. Již z dálky jsme vydělihradní výšku. S talínkem jsme společně vyběhli na vývišený kopec. Khradní bráně vedl starý visulý most. Moc jsme si to užili, ještě teď vískám radostí.

Tvoj Otto

ÚKOL č. 10:

Pozorně si přečti text. Poté odpověz na otázky.

Výr velký

Výr velký je největší žijící sova, které se přezdívá král noci. Jeho silueta je nezaměnitelná, na hlavě má totiž chvosty připomínající ouška. S oblibou osidluje kamenité stráně, zříceniny a lesy. Létá velmi tiše. Při vyrušení se nafukuje, čepýří peří a syčí. Živí se hlavně malými a středně velkými savci a ptáky, zřídka požírá také obojživelníky, plazy, ryby a větší hmyz. Řadí se mezi ohrožené druhy.

Jak se výrovi přezdívá? _____

Která místa osidluje? _____

Proč je jeho silueta nezaměnitelná? _____

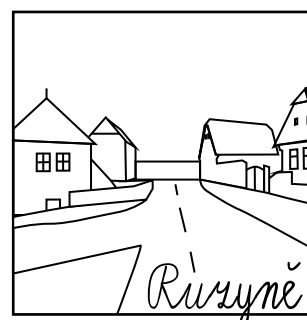
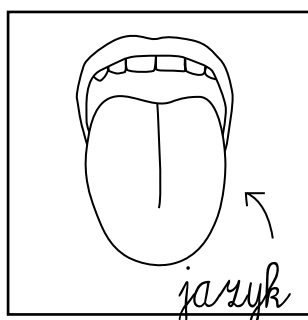
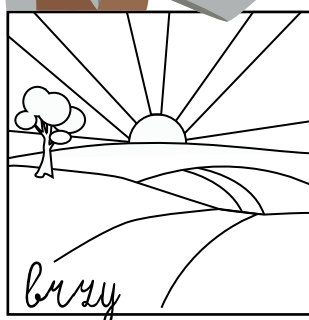
Vyjmenovaná slova po

Zz

- *brzy, jazyk, nazýval se, Ruzyně*

Po obojetné souhlásce *z* se u těchto vyjmenovaných slov píše vždy *y* nebo *ý*...

ÚKOL č. 1:

Najdi v textu vyjmenovaná slova a vypiš je. Chybějící doplň.

Brzy ho smích přejde. V zimě rádi stavíme sněhuláky. Kolik jazyků umíš, tolikrát jsi člověkem. Hlavní město České republiky se nazývá Praha. Přestupovali na letišti poblíž Ruzyně. Okolím zněla veselá muzika.

ÚKOL č. 2:

Doplň do slov *i, í* nebo *y, ý*. Pravopis zdůvodni.

Z_ tra máme rodinnou oslavu. Jaký cizí jaz_ k umíš? Neboj se, brz_ čko se vrátím. Z_ vám únavou. Jak se naz_ vá hrad nedaleko Prahy? Na dálnici jsme odbočili směr Ruz_ ně. Nevyplazuj jaz_ k. Z_ skali jsme zlatou medailí!

ÚKOL č. 3:

Vytvoř z těchto slov věty.

brzy _____

jazyk _____

nazývat se _____

Které nové slovo sis zapamatoval/a? Popiš ho.

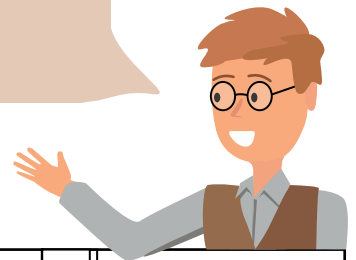
Pozor na slovo *fyzika*, kde se píše po *z* měkké *i* !

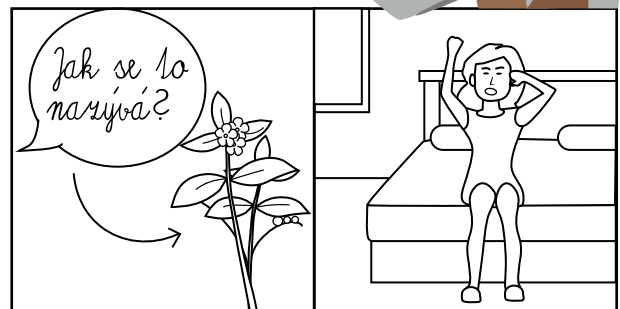
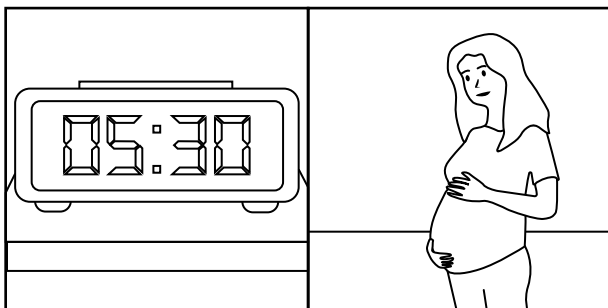
- *brzy x brzičko, nazývat se x zívat*

V češtině se můžeme setkat se slovy, která jsou velmi podobná těm vyjmenovaným. Mají ale jiný význam, a proto v nich píšeme měkké *i* nebo *í* !

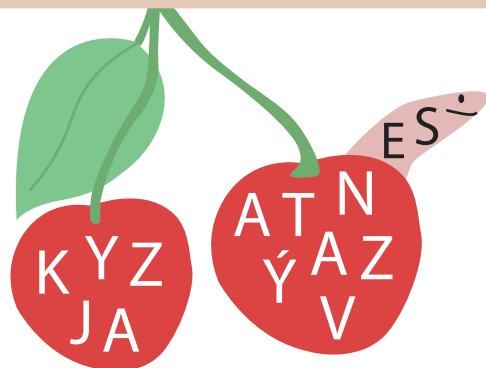
brzy x brzičko

nazývat se x zívat

ÚKOL č. 4:

Sestav z rozházených písmen v třešních vyjmenovaná slova.

ÚKOL č. 5: Pomocí předpon vytvoř ze slova *narýval se* příbuzná slova.

vy- _____

neo- _____

o- _____

v- _____

ÚKOL č. 6: Doplň do slov *i, í* nebo *y, ý*. Pravopis zdůvodni.

brzy-jazyk-narýval se-Rusyně

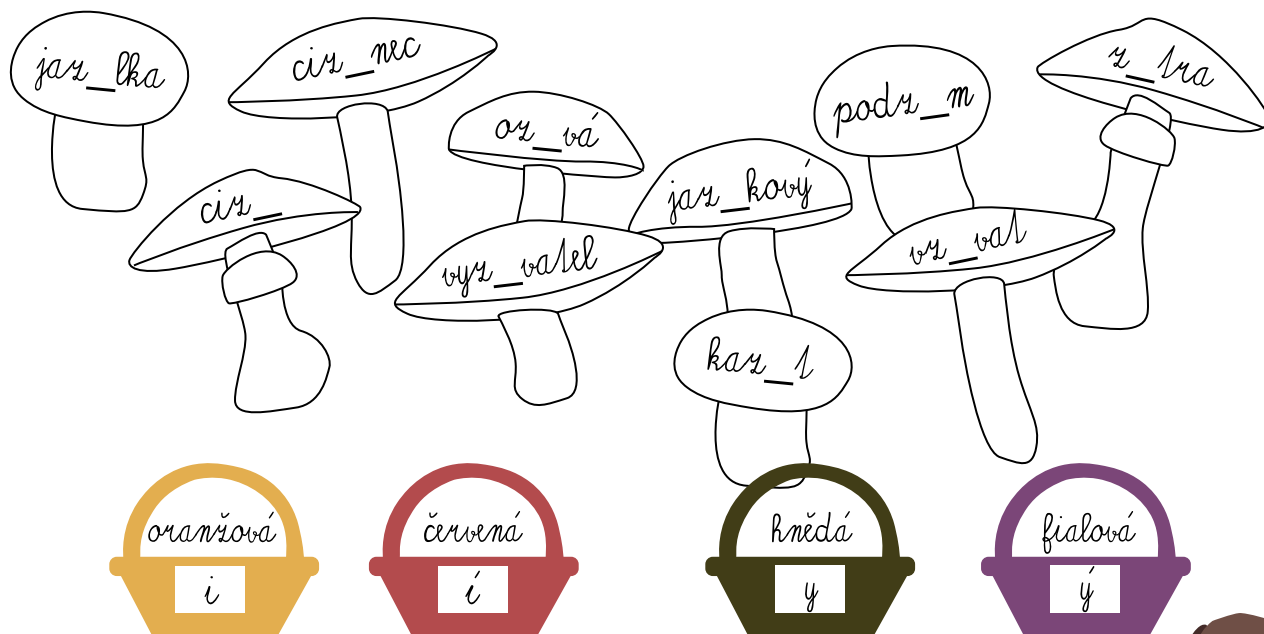
→ ...

Uvidíme se brz_čko. Máš rozepnutý z_p. Z lesa se oz_vá houkání. Mám ráda jaz_kolamy. Je ospalý a z_vá. Má mlsný jaz_ček. Vylétáme z ruz_ňského letiště. Koupil jsem si dvojjaz_čný slovník. Oblékla se vyz_vavě. Vyz_vatel vyzval soupeře k zápasu.

Napadají tě další příbuzná slova od slova *brzy, jazyk, narýval se* a *Rusyně*? Jaká?

ÚKOL č. 7:

Přiřaď houby do správných košíků.

ÚKOL č. 8:

Otto vyfukuje bubliny s vyjmenovanými slovy.
Vybarvi ty bez chyby.

ÚKOL č. 9:

Pozorně si přečti text. Poté odpověz na otázky.

Ruzyně

Jedná se o čtvrt hlavního města Prahy. Dříve se jednalo o samostatnou obec, která se k Praze připojila v roce 1960. Nachází se zde významné letiště Václava Havla Praha, které se dříve nazývalo mezinárodní letiště Ruzyně. Jedná se o největší a nejrušnější letiště v České republice. Na území Ruzyně se nachází Bílá hora, kde se 8. listopadu roku 1620 odehrála část bitvy na Bílé hoře.

Kdy se Ruzyně připojila k Praze? _____

Jak se jmenuje ruzyňské letiště? _____

Jak se nazývá hora v Ruzyni? _____

Vyjmenovaná slova s Radkou a Kájou a pejskem Ottou

Andrea Nováková

Ilustrace, grafické zpracování a návrh obálky: Kamil Sobek

Vydala Masarykova univerzita, Žerotínovo nám. 617/9, 601 77 Brno
1. elektronické vydání, 2021

ISBN 978-80-210-9995-1

